



STUPAVSKÉ NOVINY



Pokojné vianočné sviatky!

Milí Stupavčania, v tomto adventnom čase by som sa k vám rád prihovril aj cestou Stupavských novín. Vo funkcii primátora mesta som už druhý rok. Ten prvý odštartoval veľa plánov a projektov, ktoré sme postupne začali realizovať. V čase, keď sme sa už správne naštartovali, stopol nás neviditeľný nepriateľ – koronavírus. Nikto nevedel a netušil, čo nás v blízkosti aj vzdialenejšej budúcnosti čaká, aký je to zákerný a zradný nepriateľ. Bolo preto potrebné byť maximálne opatrný a vyvinúť všetko úsilie na ochranu zdravia obyvateľov. Na začiatku epidémie však boli samosprávy ponechané samy na seba. Reagovali sme od prvých okamihov a musím povedať, že to niekedy bol skoro vojnový stav. Dobrovoľníci aj zamestnanci na mestskom úrade šli rúška, snažili sme sa zabezpečiť a ochrániť najzraniteľnejších z nás – našich seniorov. Chytali sme sa všetkých informácií, ktoré prichádzali, museli sme zastaviť mnohé projekty a prehodnotiť priority. Je isté, že na tento rok asi všetci nebudeme radi spomínať. Čokoľvek riešiť bolo

trikrát ťažšie. Príjmy na podielových daňoch citelne klesli a raketovo nám rástli výdavky. Pomoc od štátu prišla formou bezúročnej pôžičky, ktorú musíme splácať. V ťažkých časoch a kritických situáciách sa však Stupavčania zomkli. Zvládli sme spolu jarnú vlnu i celoplošné testovanie. Verím, že zvládneme aj túto jeseň a zimu a v priebehu budúceho roka sa budeme postupne vracieť k normálnemu životu. Za to vám chcem všetkým poďakovať, za vašu disciplínu, odvahu čeliť výzvam, za váš pokoj, ktorý ste prejavili v hraničnej situácii.

Škola, železničná stanica i architektonická súťaž

Napriek napnutému rozpočtu sa nám podarilo zmodernizovať našu základnú školu. Najdôležitejšou bola kompletná výmena elektroinštalácie, vylepšenie učební a renovácia telocvične. Pokročili sme aj v zámere nadstavby školy. Ideme do verejného obstarávania, máme kompletnú projektovú dokumentáciu a stavebné povolenie (o projekte sa dočítate na str. 6, pozn. redakcie). Kapacita je

však stále na hrane. Plán stavby novej školy má preto stále konkrétnejšiu podobu a budeme na ňom tvrdo pracovať v najbližších rokoch.

Veľkým víťazstvom je aj kúpa starej železničnej stanice a takmer 4 000 m² priľahlých pozemkov. Ďakujeme Ministerstvu dopravy a výstavby SR za ústretovosť pri rokovaní i podpise zmluvy. Spolu s poslancami chceme zachovať aspoň to, čo sa ešte dá. Nemáme záujem vymazať históriu mestečka a pretvoriť ho len na nocľaháreň. Stačí, že Stupava stratila secesnú budovu starej pošty, prvú cirkevnú školu v Stupave a všetky majere. Máme tiež radosť z úspešnej architektonickej súťaže nového Troyerovho námestia a ZUŠ. Môžeme začať postupne pracovať na projektových riešeniach. Je to síce beh na dlhšiu trať, ale ak sa nám ho spolu podarí dotiahnuť do konca, po jeho zrealizovaní získa Stupava nové, reprezentatívne námestie a skutočné centrum kultúry pre súčasné aj budúce generácie.

Doprava, verejné osvetlenie a ďalšie stavebné projekty

Dôležitou položkou je pre nás aj oprava a budovanie ciest a komunikácií. Všetkým nám pomôže oprava hlavnej cesty a nové dopravné značenia s ľavými odbočeniami. Po náročných rokovaníach so Slovenskou správou ciest sa blížime do finále. Ďakujeme za ústretovosť a pomoc Ministerstvu dopravy a výstavby SR a Slovenskej správe ciest za realizáciu rekonštrukcie, veď pätnásť rokov sa s touto hlavnou tepnou v meste nič nerobilo. Všetci dúfame, že lievik okolo križovatky Školská a Zdravotná bude plynulejší.

Podarila sa aj oprava chodníkov od Mlynskej ulice až po mostík na trhovisko, ideme do finále s predĺžením centrálnej mestskej zóny až po Školskú ulicu. Realizuje sa oprava a stabilizácia podlažia Štúrovej ulice od Devínskej cesty. Tešíme sa z nového povrchu na Mariánskej, Karpatskej, Cintorínskej i Slovenskej ulici, ako aj nového povrchu cesty spájajúcej starú budovu školy s parkoviskom pred športovou halou. Čoskoro bude kompletne zrekonštruovaná aj časť starej panelovej cesty na Marcheggskej

Editoriál

Pre všetkých nás je tento rok určite výnimočný. Na jeho sklonku sme nespokojní, frustrovaní, všetci cítime neblahé dopady tohto už takmer rok trvajúceho šialenstva. Rúška a zvýšená hygiena je to najmenej, viac nás trápí strach o našich blízkych, chýbajú nám ich objatia, chýbajú nám priatelia, ničí nás sociálna izolácia, deprimuje stereotyp. Naše deti trpia zavreté doma už desať mesiacov, bez školy, krúžkov, kultúry, športu a priateľov... Najhoršia je neistota, nevieme, ako dlho to ešte potrvá.

Ekonomika trpí kvôli pandémie na celom svete. Ani my nie sme výnimkou. Musíme to však zvládnuť. Z úcty k životu, k sebe a svojim blízkym, k zdravotníkom, ktorí dňom a nocou bojujú za životy iných. Prežijeme vianočné sviatky naozaj v pokoji a mieri, aj keď to možno nebudú tento raz sviatky štedrosti a hojnosti. Budme vďační za svoju rodinu a zdravie. Nič na svete totiž nie je dôležitejšie.

Prvé číslo Stupavských novín v budúcom roku hľadajte v schránkach po 15. februári.

rr

ulici. Vchod do starého cintorína dostal novú fasádu. Opravili sme strechu na materskej škole Marcheggská a Janka Kráľa. Tvrdo pracujeme na vybudovaní novej hokejovej haly so zastrešením a predpokladáme, že v budúcom roku by sa projekt mohol začať realizovať. Máme tiež hotový audit a projekt na kompletnú rekonštrukciu verejného osvetlenia LED technológiou v celom meste. Boli sme pripravení ísť do verejného obstarávania, ale zistili sme, že mnohé telesá lúčov sa nachádzajú na súkromných pozemkoch a napriek výzve na ich odovzdanie do našej starostlivosti máme len 70 %-nú úspešnosť. Škoda, projekt tak budeme musieť prehodnotiť, mohli sme ušetriť ďalšie zdroje pre všetkých. Dôležitá je aj príprava celkom nového a moderného územného plánu, pretože nás čaká zmena stavebného zákona.

Pokračovanie na str. 2



6

SAMOSPRÁVA
Nadstavba základnej školy



9

ŠKOLSTVO
Ceny J. A. Komenského



11

SENIORI
Zo života v kaštieli



27

RECEPT
Ryba na vianočnom stole

Pokračovanie zo str. 1

Chceme, aby nový územný plán mal prísne regulačné funkcie pre akúkoľvek budúcu výstavbu, aby prinášal nové cestné riešenia a plochy pre občiansku vybavenosť a aby chránil park, lesy a naše kultúrne dedičstvo. To, čo nás trápi, je nerealizovaná stavba väčšej predajne, ktorá mala začať v auguste, avšak zmena vedenia spoločnosti LIDL priniesla novú predstavu o veľkosti a umiestnení objektu predajne, v dôsledku čoho sa realizácia stavby posunula. Je možné, že TESCO, ktoré vlastní pozemok pred vjazdom do Stupavy od Bratislavy, LIDL napokon predbehne. Budeme však radi, ak sa oba projekty zrealizujú, aby naši občania mali možnosť širšej ponuky poskytovaných služieb.

Všetci za jeden koniec

Milí priatelia, určite chceme nadviazať na bohatú históriu Stupavy a Stupavčanov, pracovať na zvyšovaní kvality života v meste. Je preto potrebné, aby sme aj v týchto ťažkých časoch všetci ťahali za jeden koniec. V budúcom roku nás čaka-

jú ďalšie úlohy a výzvy hlavne pri stavbách školských zariadení, ktoré budú vyžadovať veľké úsilie a spoluprácu. To sa nám zatiaľ darí aj vďaka poslancom mestského zastupiteľstva, ktorí sa v zásadných otázkach života v meste vedia zomknúť a prijať rozhodnutia prospešné pre nás všetkých.

Cítíme, že každý z nás je už unavený a frustrovaný zo súčasnej situácie a nekonečných obmedzení. O to väčšiu dávku ohľaduplnosti a tolerancie jeden voči druhému dnes potrebujeme. Prajem nám všetkým, aby sme nestrácali optimizmus. Veď ako vraví jedna stará ľudová múdrosť, „za každým mrakom sa skrýva slnko“. Verím, že sa v budúcom roku vrátíme k plnohodnotnému životu a keď odložíme rúška, užijeme si vzájomných úsmevov.

Prajem vám všetkým krásne prežitie vianočných sviatkov v kruhu svojich rodín a v novom roku veľa zdravia, šťastia, lásky a spokojnosti.

Peter Novisedlák, primátor

Daň z nehnuteľností v roku 2021

Podľa zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov je daňovník **povinný do 31. januára 2021 podať priznanie k dani z nehnuteľností, dani za psa, dani za predajné automaty a k dani za nevýherné hracie prístroje**, v ktorom vyznačí, či ide o **daňové priznanie, čiastkové priznanie alebo čiastkové priznanie na zánik daňovej povinnosti**.

- Priznanie podáva daňovník:**
- ktorý sa stal vlastníkom nehnuteľností (pozemok, stavba, byt, nebytový priestor v bytovom dome) v roku 2020,
 - u ktorého zaniklo vlastníctvo k nehnuteľnostiam (pozemok, stavba, byt, nebytový priestor v bytovom dome) v roku 2020 (podáva daňové priznanie na zánik daňovej povinnosti),
 - u ktorého nastali zmeny vo výmere pozemkov, stavieb, bytov, nebytových priestorov v bytovom dome v roku 2020,
 - u ktorého došlo k zmene účelu využitia stavby, bytu, nebytového priestoru v bytovom dome v roku 2020,
 - ktorý mal v roku 2020 vydané právoplatné stavebné povolenie alebo kolaudačné rozhodnutie k stavbám, bytom a nebytovým priestorom v bytovom dome,
 - ktorý už v minulých rokoch podával daňové priznanie a v roku 2020 nadobudol ďalšiu nehnuteľnosť, podá **čiastkové daňové priznanie** len za novú nehnuteľnosť.

Ak sú **nehnuteľnosti v spoluvlastníctve viacerých osôb**, priznanie k dani z nehnuteľností podá každý spoluvlastník do výšky svojho spoluvlastníckeho podielu. **Ak sa spoluvlastníci dohodnú**, priznanie podá zástupca, ktorého určíli dohodou, pričom túto skutočnosť je potrebné vyznačiť v priznaní. Ak sú **nehnuteľnosti v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov**, priznane podá jeden z manželov.

Pri nadobudnutí nehnuteľností **dedením** alebo **vydražením** v priebehu roka je daňovník povinný podať priznanie k dani z nehnuteľnos-

tí **do 30-tich dní od vzniku daňovej povinnosti**, t. j. do konca nasledujúceho mesiaca po nadobudnutí nehnuteľnosti.

Ak nastanú zmeny v nehnuteľnostiach po 1.1.2021 (rozhodujúci je dátum povolenia vkladu do katastra nehnuteľností), fyzická alebo právnická osoba je povinná podať priznanie k dani z nehnuteľností na MsÚ od 1.1. do 31.1.2022. Výnimkou je nadobudnutie nehnuteľností v dedičskom konaní alebo v dražbe.

Súčasťou spoločného priznania je i priznanie k dani za psa:

Daňová povinnosť k dani za psa vzniká prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom sa pes stal predmetom dane za psa (pes starší ako 6 mesiacov) a zaniká posledným dňom mesiaca, v ktorom daňovník prestal byť vlastníkom psa.

Priznanie k dani za psa podáva vlastník psa:

- pri vzniku daňovej povinnosti najneskôr do 30 dní odo dňa, kedy pes dosiahol vek 6 mesiacov,
- pri zániku daňovej povinnosti najneskôr do 30 dní odo dňa, kedy daňovník prestal byť vlastníkom psa.

Každý vlastník psa je povinný zaregistrovať ho do evidencie psov na Mestskom úrade v Stupave, kancelária č. 1.15, kde dostane registračnú známku pre psa (poplatok za známku je 1 euro) a tlačivo pre podanie priznania k dani za psa.

Daň z nehnuteľností a daň za psa správca dane vyrubí na rok 2021 jedným rozhodnutím na celé zdaňovacie obdobie.

Tlačivá na priznanie k dani z nehnuteľností a dani za psa sú zverejnené spolu s poučením na ich vyplnenie na webovej stránke mesta www.stupava.sk, alebo si ich môžete **prevziať na Mestskom úrade, Hlavná 1/24, kancelária č. 1.15. Blížšie informácie osobne na ekonomickom odd., referát dane z nehnuteľností (kanc. č. 1.15), na tel. čísle 02/60 20 09 18, prípadne e-mailom:** michaela.valentova@stupava.sk dominika.mistinova@stupava.sk

Mesto Stupava, Hlavná ul. 1/24, 900 31 Stupava

V zmysle ustanovenia § 9a, ods. 9, písm. c) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších zmien a doplnkov

ZVEREJŇUJE
ZÁMER PRENÁJMU NEHNUTEĽNÉHO MAJETKU MESTA STUPAVA Z DÔVODU
HODNÉHO OSOBITNÉHO ZRETEĽA:

A. predmet nájmu:

1. Pozemok KN E parc. č. 544 s výmerou 5 647 m², druh pozemku: orná pôda, nachádzajúci sa v okrese Malacky, obec Stupava, katastrálne územie Mást, evidovaný na LV č. 2783, vedenom Okresným úradom v Malackách, katastrálnym odborom (Podiel 1/1), formou vyhlásenia **VEREJNEJ OBCHODNEJ SÚŤAŽE** na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 eur/ha ročne s výpovednou lehotou dvanásť (12) mesiacov v zmysle ustanovenia § 9a, ods. 1, písm. a) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, § 20 VZN č. 1/2016 O ZÁSADÁCH HOSPODÁRENIA S MAJETKOM MESTA STUPAVA a § 281 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov.
2. Pozemok KN E parc. č. 563 s výmerou 6 125 m², druh pozemku: orná pôda, nachádzajúci sa v okrese Malacky, obec Stupava, katastrálne územie Mást, evidovaný na LV č. 2783, vedenom Okresným úradom v Malackách, katastrálnym odborom (Podiel 1/1), formou vyhlásenia **VEREJNEJ OBCHODNEJ SÚŤAŽE** na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 eur/ha ročne s výpovednou lehotou dvanásť (12) mesiacov v zmysle ustanovenia § 9a, ods. 1, písm. a) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, § 20 VZN č. 1/2016 O ZÁSADÁCH HOSPODÁRENIA S MAJETKOM MESTA STUPAVA a § 281 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov.
3. Pozemok KN C parc. č. 1640/9 s výmerou 2 529 m², druh pozemku: orná pôda, nachádzajúci sa v okrese Malacky, obec Stupava, katastrálne územie Stupava, evidovaný na LV č. 4551, vedenom Okresným úradom v Malackách, katastrálnym odborom (Podiel 1/1), formou vyhlásenia **VEREJNEJ OBCHODNEJ SÚŤAŽE** na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 eur/ha ročne s výpovednou lehotou dvanásť (12) mesiacov v zmysle ustanovenia § 9a, ods. 1, písm. a) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, § 20 VZN č. 1/2016 O ZÁSADÁCH HOSPODÁRENIA S MAJETKOM MESTA STUPAVA a § 281 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov.
4. Pozemok KN E parc. č. 4138/3 s výmerou 856 m², druh pozemku: orná pôda, nachádzajúci sa v okrese Malacky, obec Stupava, katastrálne územie Stupava, evidovaný na LV č. 4551, vedenom

Okresným úradom v Malackách, katastrálnym odborom (Podiel 1/1), formou vyhlásenia **VEREJNEJ OBCHODNEJ SÚŤAŽE** na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 eur/ha ročne s výpovednou lehotou dvanásť (12) mesiacov v zmysle ustanovenia § 9a, ods. 1, písm. a) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, § 20 VZN č. 1/2016 O ZÁSADÁCH HOSPODÁRENIA S MAJETKOM MESTA STUPAVA a § 281 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov.

5. Pozemok KN E parc. č. 4256/4 s výmerou 9 767 m², druh pozemku: orná pôda, nachádzajúci sa v okrese Malacky, obec Stupava, katastrálne územie Stupava, evidovaný na LV č. 4551, vedenom Okresným úradom v Malackách, katastrálnym odborom (Podiel 1/1), formou vyhlásenia **VEREJNEJ OBCHODNEJ SÚŤAŽE** na obdobie desiatich (10) rokov za minimálnu cenu nájmu 80,00 eur/ha ročne s výpovednou lehotou dvanásť (12) mesiacov v zmysle ustanovenia § 9a, ods. 1, písm. a) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, § 20 VZN č. 1/2016 O ZÁSADÁCH HOSPODÁRENIA S MAJETKOM MESTA STUPAVA a § 281 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov.

Zámer prenájmu nehnuteľného majetku mesta Stupava ako prípad hodný osobitného zreteľa bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Stupave trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov dňa 26.11.2020 uznesením číslo 179/2020.

B. predmet nájmu:

Nehnuteľnosti – poľnohospodárske pozemky, identifikované a uvedené v prílohe č. 1 Zmluvy o nájme poľnohospodárskych pozemkov, nachádzajúce sa v okrese Malacky, obec Stupava, katastrálne územie Hrubé Líky, evidované na LV č. 171, 172, 173, vedené Okresným úradom v Malackách, katastrálnym odborom. Prenajímateľ mesto Stupava prenecháva do nájmu nájomcovi Družstvo po-dielnikov DEVÍN, Čsl. tankistov 300/A, 843 53 Bratislava-Záhorská Bystrica, IČO: 00 190 802, pozemky, a to na dobu 5 rokov počnúc dňom nadobudnutia účinnosti zmluvy za cenu nájmu vo výške 70,00 eur/ha/rok za celkovú výmeru prenajatých pozemkov, čo v metroch štvorcových predstavuje 137 190,10 m², čo predstavuje nájomné v celkovej výške 960,33 eur/rok. Nájomné za príslušný kalendárny rok bude hradiť nájomca ročne pozadu k 1.10. nasledujúceho kalendárneho roka.

Dôvod hodný osobitného zreteľa: kontinuálne obhospodárenie a nakladanie s majetkom mesta Stupava so starostlivosťou riadneho hospodára a udržiavanie ich efektívne v užívateľnom stave.

Zámer prenájmu nehnuteľného majetku mesta Stupava ako prípad hodný osobitného zreteľa bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Stupave trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov dňa 26.11.2020 uznesením číslo 178/2020.

V zmysle ustanovenia § 9a, ods. 8, písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších zmien a doplnkov

ZVEREJŇUJE
ZÁMER KÚPY NEHNUTEĽNÉHO MAJETKU Z DÔVODU
HODNÉHO OSOBITNÉHO ZRETEĽA:

predmet kúpy: časť s výmerou 10 m² z pozemku parcela reg. „E“, KN č. 2008, s celkovou výmerou 432 m², druh pozemku: orná pôda, nachádzajúci sa v okrese Malacky, obec Stupava, k. ú. Stupava, evidovaný na LV č. 540, vo vlastníctve Slovenskej republiky – v správe Slovenského pozemkového fondu, so sídlom Búdková 36, Bratislava,

IČO: 17 335 345 za kúpnu cenu stanovenú znaleckým posudkom v podiele 1/1, v súvislosti so stavbou „Cyklotrasa Lozorno – Stupava, k. ú. Stupava“ za trhovú cenu stanovenú znaleckým posudkom, ktorý dá vypracovať mesto Stupava na vlastné náklady spolu s geometrickým plánom na odčlenenie 10 m² z pozemku parcela reg. „E“, KN č. 2008, s celkovou výmerou 432 m², druh pozemku: orná pôda, nachádzajúci sa v okrese Malacky, obec Stupava, k. ú. Stupava, evidovaný na LV č. 540.

Zámer kúpy nehnuteľného majetku mesta Stupava ako prípad hodný osobitného zreteľa bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Stupave trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov dňa 26.11.2020 uznesením číslo 176/2020.

Zasadnutie mestského zastupiteľstva

Medzi najdôležitejšie body novembrového zasadnutia mestského zastupiteľstva patrili body týkajúce sa zmien v rozpočte mesta Stupava a návrhu rozpočtu na rok 2021, ktorý počíta s prebytkom 14 350 eur.

Na úvod rokovania primátor vo svojej ústnej informácii o dianí v meste najprv poďakoval trom poslankyniam za aktívne zapojenie sa do celoplošného testovania na COVID-19. Nasledovala informácia o priebehu testovania v našom meste, kde sa na ňom zúčastnilo 8 283 osôb s pozitivitou 0,72 %. Z ďalších informácií, ktoré poskytol primátor, vyplynulo, že mesto už podpísalo kúpnu zmluvu na budovu železničnej stanice a príslušné pozemky a odoslalo ju na ŽSR. Tým sa začína diskusia o spôsobe využitia tohto objektu. Primátor požiadal komisie, aby predložili svoje návrhy.

Následne informoval poslancov aj o obnove asfaltového koberca na križovatke ulíc Hlavná, Školská a Zdravotnícka a o rekonštrukcii chodníka v predĺžení centrálnej mestskej zóny ku Školskej ulici. Pracuje sa takisto na úprave cesty od starej budovy základnej školy k parkovisku pri dopravnom ihrisku na Štúrovej ulici. V decembri sa bude pokračovať na rekonštrukcii Obecného domu v Máste. Zastupiteľstvo vzalo informáciu primátora na vedomie.

Hlavná kontrolórka mesta Stupava informovala o kontrole plnenia uznesení za obdobie od ostatného zasadnutia zastupiteľstva. Navrhla zastupiteľstvu skonštatovať, že 18 uznesení je vcelku alebo sčasti splnených a 28 uznesení sa priebežne plní. Zastupiteľstvo vzalo túto informáciu na vedomie.

Zmeny v rozpočte

Na novembrovom zasadnutí MsZ bola prerokovaná štvrtá a piata zmena rozpočtu mesta Stupava. Štvrtá zmena sa týkala premietnutia transferov zo štátneho rozpočtu do príjmovej a výdavkovej časti rozpočtu (školsťvo), ako aj výdavkov na zabezpečenie obstarávania modernizácie verejného osvetlenia. Túto zmenu vzalo zastupiteľstvo na vedomie.

Piata zmena rozpočtu reagovala predovšetkým na dopady pandemického ochorenia COVID-19 na mesto Stupava a obsahovala aj aktuálne požiadavky na korekciu predovšetkým výdavkovej časti rozpočtu v súvislosti s údržbou mestského majetku a opráv mestských komunikácií. Po týchto úpravách má mesto dosiahnuť rozpočtový prebytok vo výške 60 328 eur.

Novela VZN

V ďalšom bode rokovania mestské zastupiteľstvo schválilo novelu všeobecne záväzného nariadenia, ktorým zvýšilo výšku príspevku na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach o 15 % ako dôsledok potreby pokrytia zvýšených

nákladov v školstve, ktoré boli vyvolané valorizáciou platov a úpravou platových taríf zamestnancov v školstve.

Návrh rozpočtu na rok 2021

Ôsmy bod rokovania bol venovaný prvému čítaniu návrhu rozpočtu mesta na

dov pre tento spôsob nájdenia realizátora transformácie na základe najvýhodnejšej ponuky popri zachovaní základných podmienok mesta, ktoré musia byť tiež nespochybniteľným spôsobom zadefinované, aby tvorili základ pre súťažné podklady.



r. 2021, ktorý počíta s celkovými príjmami vo výške 14 684 499 eur a výdavkami vo výške 14 670 149 eur, t. j. s prebytkom 14 350 eur. Na základe pozmeňujúceho návrhu zastupiteľstvo odsúhlasilo zvýšenie čiastky na dotácie občianskym združeniam z 21 tis. na 35 tis. eur s tým, že sa zníži polož-

Majetkové body a projekty

Zastupiteľstvo prerokovalo celkom deväť majetkových bodov, z toho 2 zábery nájmu (jeden na základe obchodnej verejnej súťaže), 1 záber kúpy, 2 nájmy a 4 kúpy majetku (z toho jeden návrh bol stiahnutý z rokovania).



ka na prípravu projektovej dokumentácie na realizáciu víťazného návrhu architektonickej súťaže (Troyerova kúria) o 14 tis. eur.

Transformácia zdravotného strediska

Zastupiteľstvo takisto schválilo právnu formu transformácie zdravotného strediska – obchodná verejná súťaž – na základe zámeru, ktorý bol schválený začiatkom roka 2019. Týmto rozhodnutím sa otvára cesta pre prípravu súťažných podkla-

Mestské zastupiteľstvo prerokovalo a schválilo tri návrhy na zapojenie sa do projektov.

Prvým je Zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov v meste Stupava. Výzvu vyhlásil Environmentálny fond SR. Predmetom riešenia má byť zakúpenie viac ako 2 400 nádob na kuchynský odpad pre domácnosti, ako aj nákup 800-litrových kompostovacích zásobníkov. Výška žiadanej dotácie je 27 025 eur.

V druhom projekte sa chce mesto uchá-



dzať o finančnú dotáciu opäť z Environmentálneho fondu SR na zakúpenie komunálneho vozidla na umývanie plôch a čistenie a umývanie komunikácií. Výška žiadanej dotácie je 197 029,50 eur.

Tretí projekt je zameraný na obstaranie nabíjacej stanice pre elektromobily na základe výzvy Ministerstva hospodárstva SR. Realizácia tohto projektu predpokladá vytvorenie dvoch parkovacích miest s nabíjačkou. Výška žiadanej dotácie je 5 000 eur.

Vo všetkých projektoch sa vyžaduje minimálne 5 %-né spolufinancovanie mestom.

Mestské zastupiteľstvo schválilo aj účasť mesta Stupava na projekte „Zážitky cezhraničnej expedície – Bordex“, ktorý sa realizuje v rámci programu Interreg SK-AT 2014-2020 formou strategického partnerstva. Účasťou na tomto projekte by malo mesto získať lepší prístup k propagácii miestnych a regionálnych osobitostí a zaujímavostí na oboch stranách rieky Moravy a tým aj zvýšenie intenzity cezhraničného cestovného ruchu, najmä cykloturistiky.

Hlavná kontrolórka predložila mestskému zastupiteľstvu informáciu o výsledku kontroly dodržiavania predpisov v Základnej umeleckej škole v Stupave, ktorú zastupiteľstvo vzalo na vedomie.

Rôzne

Na základe poslaneckého návrhu zastupiteľstvo schválilo hlavnej kontrolórke mesta Stupava odmenu za 3. štvrtrok 2020.

V bode rôzne občianska návšteva upozornila na problém priechodu pre chodcov na Malackej ulici v blízkosti križovatky s Rímskou ulicou, kde tento priechod neústi na chodník, ale do trávy. Uvedený stav si vyžaduje riešenie.

Na novembrovom rokovaní zastupiteľstva boli vytvorené predpoklady na schválenie rozpočtu mesta Stupava na r. 2021 na decembrovom zasadnutí zastupiteľstva.

Pavol Baxa

Foto: Peter Kubička

Januárové zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Stupave sa uskutoční 28. 1. 2021 vo veľkej sále kultúrneho domu od 14.00 hod.

Aby boli sviatky príjemné

V závere roka sme dokončili upratovanie mesta od opadaného lístia, opravovali sme verejné osvetlenie, vyrovnali cestu do záhradkárskej lokality a zároveň sme pokračovali v označovaní nádob novým elektronickým systémom. Nechýbalo ani orezanie kríkov zasahujúcich do cesty či chodníka, čistenie odtokových žlabov a oprava výtlkov. Špeciálne

nás ale tešila príprava vianočnej výzdoby, adventného venca i stromčekov.



Správy zo zberného dvora

Na zbernom dvore sme pridali nové kontajnery na textil, čaká vás aj upravený a pohodlnejší vjazd cez hlavnú bránu. Do kompostárne sme zviezli tony naštiepkovaného dreveného materiálu, ku ktorému sa pridáva aj zozbierané lístie z celého mesta. Servisu sa nevyhlo ani čerpadlo na zber dažďovej vody zo skládky.

Prepad pod priechodom

Pod priechodom pre chodcov na Mlynskej ulici bol prepadnutý terén. Vďaka pomoci kolegov z Vodární a kanalizácií Stupava sme preskúmali stav pod povrchom, následne ho vybetónovali a chodník opravili do pôvodného stavu.



Nestratíme sa ani v dielni

Okrem všetkých prác, s ktorými si poradíme v teréne, sa naši kolegovia nestatia ani v dielni. Vďaka šikovnému mechanikovi dostal potrebný servis aj tento náš pomocník.



Opravené výtlky

Neskorú jeseň sme využili aj na opravu výtlkov na frekventovaných ťahoch.



Odvodňovací žľab na Mariánskej

Nedávno si prešiel celkovou opravou aj odvodňovací žľab dažďovej kanalizácie na križovatke ulíc Mariánska – Karpatská. Vďaka tomu budú pre obyvateľov následky nárazových zrážok podstatne menšie.

Vianočná výzdoba

Ani tento rok sme nemohli zabudnúť na vianočnú výzdobu. Na frekventovaných uliciach pribudli svetelné dekorácie, vyrobili a osadili sme aj adventný veniec na Nám. Sv. Trojice. Do vianočného šatu sme odeli päť stromčekov v meste, ktoré vám budú po celý čas spríjemňovať sviatočné obdobie.

Vianočné pranie

V mene zamestnancov Verejnoprospešných služieb Stupava prajeme všetkým obyvateľom pokojné Vianoce, pevné zdravie a štart do Nového roka podľa vlastných predstáv.

Viac informácií o aktuálnych prácach v meste nájdete na facebookovej stránke Verejnoprospešné služby Stupava.



Jemné hrablice

V ČOV Stupava funguje čistiarensky systém s aeróbnou stabilizáciou kalu a jemnobublínkovou pneumatickou aeráciou. Podľa STN (75 6401) je nutnosťou, aby pri týchto podmienkach boli na ČOV v rámci technologickej linky používané veľmi jemné hrablice.

V súčasnosti sa na ČOV Stupava používajú pôvodné hrablice. Ide o dvojicu strojovo stieraných hrablic typu DOOR 800 x 1100, vyrobených v roku 1988, s veľkosťou medzier až 30 mm. Už v dobe ich osadenia boli pre náš typ biologického čistenia nevyhovujúce, pretože vhodná medzerovitosť je na úrovni 3 – 6 mm. Veľkosť medzier je príčinou prieniku rôznych materiálov do ďalších stupňov biologického čistenia a spracovania kalov, čo nezodpovedá súčasným potrebám ani platnej legislatívy. Pri chode terajších hrablic dochádza k namotávaniu a spleťaniu vlákien na točivých strojoch, upchávaniu v miestach uzáverov, zvarov, k poškodeniu upchávok čerpadiel a miešadiel, k depozícii týchto materiálov v priestoroch so zníženou turbulentnosťou a k upchávaniu potrubných trás, k zachytávaniu na reťazoch, ponorených lanách, konzolách. Dôsledkom je podstatne rýchlejšie opotrebovanie predovšetkým všetkých točivých strojov, čo má za následok zvýše-



né náklady na ich opravu a výmenu. Cieľom výmeny hrablic je zvýšiť účinnosť všetkých procesov čistenia, predĺžiť životnosť strojno-technologických zariadení, splniť limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd vypúšťaných do povrchových vôd, chrániť životné prostredie a v neposlednom rade aj znížiť náklady na prevádzku ČOV.

Výmena za sito s menšími medzerami nám umožní skoro všetok komunálny odpad dopravený odpadovou vodou na ČOV zachytiť a ochrániť tak všetky točivé elementy v rámci čistiarenskeho systému.

Michal Polakovič, foto: VaK

Nové označovanie smetných nádob

Už v októbri sa v Stupave spustili prípravné práce na novom systéme elektronickej evidencie odpadového hospodárstva. Pomôže nám lepšie organizovať, zabezpečovať a kontrolovať vývoz odpadu. Zároveň je prípravou na váženie komunálneho odpadu, ktoré mestá a obce čaká v budúcich rokoch, a s tým súvisiaci spravodlivejší výber poplatkov za odpad.

Označovanie smetných nádob novým systémom by mali pracovníci VPS Stupava ukončiť do konca roka 2020. Nové označenie bude náhradou za doterajšie nálepky s označením 1, 2 alebo Mesto Stupava. Na smetnú nádobu bude odborné nainštalované a zaradené do evidencie. Po prechode na nový systém identifikácie budú vyvážané iba nádoby zaradené do elektronickej evidencie.

Adresné váženie odpadu

Toto označenie prinesie presnejšie údaje o nádobách, lepšiu možnosť kontroly vysýpania nádob a evidencie majiteľov v systéme poplatníkov. Prispeje tak k tomu, aby boli smeti vyvezené vtedy a tak často, ako majú byť. Samozrejme, cieľom je, aby tí obyvatelia, čo produkujú menej komunálneho odpadu alebo viac triedia, platili v konečnom dôsledku za vývoz odpadkov nižšiu sumu. K tomu smeruje aj tento nový elektronický systém a ďalšie kroky bude-



me môcť podniknúť vtedy, keď ich stanoví zmeny v zákone o odpadovom hospodárstve. Mestá a obce smerujú k adresnému váženiu odpadu, Stupava už bude na túto zmenu pripravená.

Triedenie zníži poplatky

Veríme, že elektronicizácia odpadového hospodárstva v Stupave prinesie zvýšenú mieru triedenia odpadu, od ktorej sa odvíja potom aj výška poplatkov za odvoz pre skládkovacie spoločnosti. Výška týchto poplatkov, ktorú stanovuje zákon, nie mestá a obce, závisí práve od percenta vytriedených zložiek z komunálneho odpadu. Podľa uvedeného zákona sa napríklad v našej kategórii (vytriedenie 30 – 40 %) zvýšili zákonné poplatky z roku 2019 a 8eur/t na 13 eur/t v roku 2020 a v roku 2021 to bude už 22 eur/t.

V prípade nejasností alebo otázok k označovaniu nádob a novému systému evidencie môžete kontaktovať Verejnoprospešné služby Stupava v pracovných dňoch v čase 7.00 – 15.30 hod. na tel.: 02/659 34 112 alebo mailom vps@vps-stupava.sk.

Foto: švo



Zo zápisníka Mestskej polície

10.11.2020

V čase 14.00 hod. sa dostavila na MsP oznamovateľka, ktorá uviedla, že na Agátovej ul. ju napadol pes a spôsobil jej poranenie na predkolení. Hliadke sa šetrením podarilo stotožniť majiteľa psa a udelila mu blokovú pokutu za spáchaný priestupok v zmysle zákona 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov.

12.11.2020

Hliadka MsP preverila o 8.50 hod. telefonické oznámenie o úniku plynu na Ružovej ulici. Na mieste skonštatovala, že z prípojky pri jednom z rodinných domov uniká plyn, preto kontaktovala pracovníkov SPP, ktorí prípojku na mieste pretesnili. Cudzie zavinenie zistené nebolo.

14.11.2020

V čase 23.15 hod. bola hliadka MsP vyzvaná pracovníkom kamerového systému,

že na Hlavnej ul. došlo k dopravnej nehode motorového vozidla. Hliadka na mieste zistila, že vodička motorového vozidla si pri cúvaní nevšimla stĺp verejného osvetlenia a narazila doň. Dopravnú nehodu rieši oddelenie dopravných nehôd v Malackách.

17.11.2020

O 15.30 hod. spozorovala hliadka MsP na Cementárskej ul. osobu, po ktorej bolo vyhlásené pátranie a na ktorú bol vydaný príkaz na dodanie na výkon trestu odňatia slobody. Osoba sa pred hliadkou MsP dala na útek a vnikla do jedného z obytných panelákových domov, kde sa zatvorila v byte na druhom poschodí. Hliadka MsP vyzvala stálu službu OOPZ Stupava a operačného dôstojníka KRPZ v Bratislave, ktorých informovala o zistených skutočnostiach. Do príchodu hliadok PZSR niekoľkokrát vyzvala podozrivého, aby z bytu vyšiel, no márne. Hliadka MsP preto vyzvala HAZZ a po-

žiadala o otvorenie bytu. Zásah hasičov však nebol napokon potrebný, nakoľko podozrivý sám vyšiel z bytu a vzdal sa. MsP ho odovzdala príslušníkom PZSR na vykonanie ďalších potrebných úkonov.

21.11.2020

Hliadka MsP bola o 8.40 hod. požiadaná o asistenciu RZP pri pátraní po dezorientovanej žene, ktorá sa v spodnej bielizni mala pohybovať v okolí ulice V. Šikulu. Po príchode na miesto hliadka ženu vypátrala a po základnom ošetrení záchranármi RZP bola hospitalizovaná v nemocničnom zariadení v Malackách.

21.11.2020

O 17.00 hod. bola hliadka MsP požiadaná príslušníkmi OOPZ Stupava o asistenciu pri evakuácii budovy ubytovne na Železničnej ul., kde protipožiarneho systému hlásil požiar v podkroví budovy.

Na mieste sa hliadka bezprostredne zapojila do už prebiehajúcej evakuácie ubytovných, ktorí sa zhromažďovali na príslušnom parkovisku. Privolaný HAZZ na mieste prekontroloval termovíziou podkrovie budovy, ale žiadne skryté ohniská neboli zistené. Privolaný bol preto správca protipožiarneho systému, ktorému bola nariadená komplexná kontrola systému s následným hlásením veliteľovi zásahu HAZZ.

22.11.2020

V čase 16.25 hod. sa dostavila na MsP žiačka Základnej školy kpt. J. Nálepku, ktorá odovzdala príslušníkom MsP nájdenú peňaženku čiernej farby, ktorú našla pred budovou predajne Billa v Stupave. Hliadka následne vypátrala majiteľku stratenej peňaženky, ktorú jej oproti podpisu odovzdala.



Dobrovoľný hasičský zbor Stupava

Dopravná nehoda

V sobotu 21.11.2020 bola o 1.10 hod. naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k dopravnej nehode na Hlavnej ulici v Stupave. Po príchode na miesto udalosti bolo zistené, že šlo o nehodu jedného osobného motorového vozidla, ktoré narazilo do dopravného



značenia a kamenných kvetináčov. Jednotka vykonala na vozidle protipožiarne opatrenia, zasypala unikajúce prevádzkové kvapaliny a očistila komunikáciu. Vodič bol už pred príchodom našej jednotky mimo vozidla a bez zranení. Na mieste udalosti zasahovali celkovo traja hasiči s jedným kusom techniky a príslušníci PZ SR.

Planý poplach

Na základe podnetu mestskej polície bola v sobotu 21.11.2020 o 17.17 hod. naša jednotka vyslaná preveriť požiar ubytovne na Železničnej ulici. Pred jej príchodom sa na mieste nachádzali už príslušníci MsP Stupava a Policajného zboru Slovenskej republiky, ktorí vykonali evakuáciu objektu. Traja členovia DHZO vykonali vstup do podkrovného priestoru trojpodlažnej budovy, v ktorom elektrická požiarňa signalizácia hlásila požiar. Ostatní členovia vytvorili dopravnú a útočnú hadicovú vedenie. V podkrovnom priestore však známky horenia nájdené neboli. Z tohto dôvodu vykonali členovia DHZO prieskum pomocou termovízie. Zvýšené hodnoty teplôt namerané



neboli. Následne dorazila na miesto udalosti jednotka Hasičského a záchranného útvaru hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Po vykonaní prieskumu a preverení celej situácie bolo zistené, že došlo k chybnému hláseniu požiarnej signalizácie. Na mieste udalosti zasahovalo celkovo 12 hasičov s tromi kusmi techniky.

Únik prevádzkových kvapalín

V nedeľu 22.11.2020 o 13.52 hod. bola naša jednotka vyslaná k ekologickému zása-



hu na cyklotrase smerom na Devínske jazero. Na komunikácii sa nachádzali uniknuté prevádzkové kvapaliny z osobného motorového vozidla. Jednotka zasypala kvapaliny sorpčnou látkou a následne komunikáciu očistila.

Poškodené vozidlo

V utorok 24.11.2020 o 10.34 hod. bola naša jednotka vyslaná do obce Borinka, kde padol na osobné motorové vozidlo strom. Po príchode na miesto bolo zistené, že vozidlo poškodila odlomená časť stromu, pod ktorým vozidlo parkovalo. Jednotka pomocou motorovej pily rozpínila spadnutú časť stromu a odstránila ju z blízkosti vozidla. Následne zabezpečila proti pohybu zvyšnú časť stromu, nachádzajúcu sa na svahu. Na mieste udalosti zasahovali celkovo traja hasiči s jedným kusom techniky a príslušníci PZ SR.

Kontrola profesionálnymi hasičmi

V pondelok 16.11.2020 prebehla príslušníkmi Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave kontrola akcieschopnosti Dobrovoľného hasičského zboru mesta Stupava. Operačným strediskom KR HaZZ v Bratislave bol jednotke vyhlásený poplach s následným meraním času výjazdu a príchodu na miesto nahlásenej udalosti, kde boli našimi členmi vykonané zadané činnosti, správnosť ktorých kontrolovali prítomní profesionálni hasiči. Po ukončení previerky pripravenosti nasledovala kontrola odbornosti a spôsobilosti stupavských hasičov. Nedávno bol mestu Stupava doručený záznam z preverenia, v ktorom je uvedené, že DHZO Stupava splnilo všetky stanovené podmienky pre zaradenie zboru do kategórie „A“ v systéme celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov hasičských jednotiek na území Slovenskej republiky pre rok 2021.



Chceli vylákať tisícky eur

Vďaka výbornej operatívno-pátracej činnosti policajtov boli expresne rýchlo odhalení podvodníci, ktorí sa snažili od seniorov vylákať 6 500 eur.

V prvom prípade mala 27-ročná Marcela F. kontaktovať na pevnú linku 93-ročnú babičku, vydávajúc sa za jej vnučku. Tvrdila, že mala dopravnú nehodu a súrne potrebuje finančnú sumu vo výške 4 000 eur. Seniorka tvrdila, že má doma len 2 000 eur. Následne presne podľa pokynov obvinenej babička vložila sumu 2 000 eur do obálky a išla čakať pred jej bytový dom, kde mal po predmetnú obálku prísť sused jej „vnučky“. O desať minút neskôr prišiel na adresu poškodenej obvinenej Róbert H. Babička im obálku odovzdala, čím jej bola spôsobená celková škoda vo výške 2000 eur.

V ďalšom prípade mala obvinená opäť rovnakým spôsobom telefonicky kontaktovať 86-ročnú seniorku. Tentokrát sa vydávala za jej pravnučku s tým, že mala dopravnú nehodu a súrne potrebuje finančnú sumu vo výške 2 500 eur, nakoľko sa nachádza v nemocnici a jej osobné motorové vozidlo potrebujú odtiahnuť. Seniorka tvrdila, že má pri sebe len 200 eur. Nakoniec sa dohodli tak, že babička pôjde vybrať ďalšie peniaze do bankomatu, kde sa aj následne stretnú a peniaze jej odovzdá. Seniorke sa však na celej veci nepozdávala suma za odťahovú službu, preto sa rozhodla kontaktovať svojho syna a povedať mu o dopravnej nehode. Ten ju požiadala, aby nikam nechodila a peniaze neodovzdávala cudzím osobám. Následne bola upovedomená polícia.

Podvodníci využívajú dôverčivosť najmä starších osôb, keď sa predstavia ako ich príbuzní (syn, dcéra, vnuk, vnučka) a žiadajú ich o finančnú pomoc s tým, že po peniaze pošlú svojho kamaráta. Spätným volaním si preto overte, či ide naozaj o príbuzného a nedávajte peniaze osobe, ktorú nepoznate. Ak sa stane niečo podobné, treba si zapamätať výzor osoby, oblečenie, vozidlo (evidenčné číslo vozidla, jeho typ, farbu) a okamžite zavolať na známe číslo 158.



Nová nadstavba základnej školy

Štatistika Rímskokatolíckeho úradu v Stupave z roku 1782 vykazuje v miestnej obci priaznivý stav gramotnosti obyvateľstva. V prvej polovici 19. storočia začala v nej fungovať Rímskokatolícka cirkevná škola. Neskôr, v roku 1864, bola založená obecná ľudová škola, sídlom ktorej bola budova na Hlavnej ulici pri kostole. Dnešná stará budova školy pochádza z roku 1934 a pôvodne bola stavaná ako 12-triedna škola so samostatným vykurovaním a telocvičnou. V súčasnosti je v nej umiestnený školský klub detí a niekoľko tried prvého stupňa.

Nová budova základnej školy pochádza z roku 1977. Ide o typizovaný projekt panelovej výstavby 70-tych rokov. Tvorí ju samotný školský trakt s učebňami a školskou jedálňou a telocvičný trakt spolu s kotolňou. Prepojené sú sklenenou chodbou. Za telocvičnou sa v roku 2009 začala výstavba novej športovej haly.

V školskom roku 2020/2021 navštevuje školu viac ako 1 320 žiakov v 53. triedach, vďaka čomu je najväčšou školou na Slovensku. Pracuje v nej vyše 112 pedagogických a 20 nepedagogických zamestnancov. Jej areál je naďalej tvorený dvoma samostatnými budovami – starou a novou školou. V roku 2018 bola zvýšená kapacita školskej jedálne dostavbou nových priestorov a zrealizovala sa nadstavba novej budovy školy. V roku 2019 bola pristavená nová modulová budova, ktorá kapacitu školy rozšírila.

skelet revidovaný Priemstav). Pôdorysne má tvar písmena „H“ s vnútorným átriom. Celkové pôdorysné rozmery objektu sú 91,75 m x 44,865 m s podlažnosťou 2 – 3 nadzemné podlažia. Navrhovaná nadstavba objektu sa pridáva k obrysu existujúcej stavby ZŠ. Hrubá stavba sa plánuje realizovať počas letných prázdnin. Vtedy sa pomocou žeriavov a mechanizácie zmontuje nosná oceľová konštrukcia, strešné panely a obvodové prefabrikované konštrukcie.

Následne sa realizuje zariadenie staveniska a dôsledné segregovanie od spodných podlaží a komunikačných koridorov. Počas školského roka sa bude realizovať kompletáž a vnútorná stavba, takže je nutné dôsledne dbať o bezpečnosť pri práci a o bezpečnosť prevádzky školy.

Architektonické riešenie stavebného objektu je dané vlastnou jestvujúcou stavbou.

Novými pôdorysnými prvkami mimo pôvodnú pôdorysnú siluetu sú tri menšie schodiskové prístavby s tromi podlažiami, obrys výťahu a nová vyrovnávací rampa pre imobilných. Nové schodiská vyplývajú predovšetkým z návrhu požiarnej ochrany, ktorá v stupni architektonickej štúdie konštatuje zásadné nedostatky únikových ciest.

Strecha 3. NP sa navrhuje ako plochá so spádom do vpusť. Nosnú konštrukciu tvorí drevená panelová zateplená skladba z prefabrikátov vyrobených na mieru. Na nej je dopĺňajúca tepelná izolácia, ktorá funguje aj ako spádová vrstva. Uvažuje sa použiť fóliovú izoláciu Fatrafol 810.

Aj rampa pre imobilných

Z urbanistického hľadiska sa nemení funkčná náplň areálu, len kapacity. Hmotnosť nadstavby je navrhovaná nad existu-

júci pôdorys ZŠ. Pred hlavným vchodom do objektu je navrhovaná rampa pre imobilných so vstupným schodiskom. Strešnú konštrukciu tvoria stropné zateplené ľahké panely a spádová vrstva vytvorená zo zateplenia.

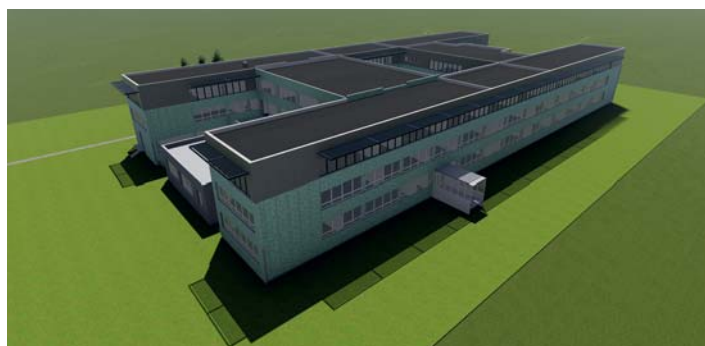
Povrch strechy bude tvoriť hydroizolácia – plochá strecha bude mať spád do vpusť zaústených do jestvujúcich vnútorných zvodov. Odvodnenie striech zostáva pôvodné, zaústené do kanalizácie. Čo sa týka vlastného osvetlenia miestností v navrhovanej nadstavbe, plochy presklenia sú navrhnuté maximálne – pásové okná na celú šírku modulov fasády.

Štúdia nadstavby bola zadaná Mestom Stupava a prebehla príslušným schvaľovaním. Následne bola podkladom verejného obstarávania.

rr, vizualizácie: N-ART, Bratislava

Plánovaná nadstavba

Základná škola kpt. Jána Nálepku však stále bojuje s nedostatkom kapacity pre žiakov z mesta a okolitých obcí. Riešením bude stavba novej školy. Čiastočným riešením je plánovaná nadstavba už existujúceho objektu ZŠ. Nadstavovať sa bude 2. nadzemné podlažie. Dnešná budova školy je po konštrukčnej stránke stavbou s prefabrikovaným nosným systémom MSRP (Montovaný



Pred oknom, za oknom...

Aj tento rok navštívil Mikuláš so svojimi pomocníkmi anjelikom, čertíkom a škriatkami deti v Materskej škôlke J. Kráľa. Deti im zaspievali pesničky, zarecitovali básničky a Mikuláš s pomocníkmi rozdali deťom darčeky. Stihli napísať aj list Ježiškovi s práním, čo by ich pod vianočným stromčekom potešilo. Jeden z listov napísali aj pani učiteľky. *Milý Ježiško...*

Želáme si pre všetky detičky a ich rodičov:

ZDRAVIE, lebo je vzácne.

ŠTÁSTIE, lebo je krásne.

LÁSKU, lebo je jej málo.

Veselé Vianoce praje kolektív Materskej školy J. Kráľa.

Stromy v škôlke

Zokien našich tried máme krásny výhľad na stromy v školskej záhrade. Každý deň ráno pri pozorovaní počasia nezabudnú deti pozrieť, čo sa zmenilo na majestátnych javoroch a mladých orechoch. Na jar netrpezlivo čakajú, kým sa z malých púčikov rozvinú sýtozelené listy. V horúcom letnom počasi v tieni stromov deti oddychujú, počúvajú rozprávky, kreslia. Na jeseň pozorujú žltnutie listov, orechové postupne hnednú a javorové sa menia na oranžové, sýtočervené, hnedé. Raz boli prekvapené, ako vietor a dážď behom voľných dní väčšinu listov pozahadzovali a v záhrade sa rozprestrel žltý koberec. Opadané listy a plody sme využívali na rôzne výtvarné a pracovné aktivity. Jeden z posledných teplých dní sme

premenili na súťažný. Deti z triedy Sovičiek a Žabiek, rozdelené do dvoch skupín, súťažili o najvyššiu „Listovú horu“. Hrabali, nosili, vozili, zametali. Skrátka, všetci pracovali ako o život. Na záver ich čakalo prekvapenie. Odvahu a nebojnosť si vyskúšali skákaním do kopy mäkučkého lístia. A čo sa dialo poobede? Deti pomáhali naložiť lístie do vriec a všetci spoločne sme zaželeli našim



stromom pokojný zimný odpočinok.

Za triedu Sovičiek napísala Zuzana Hasáková a zdokumentovala Blanka Kozaňáková z MŠ J. Kráľa v Stupave

Dve videá, tri ceny!

Skús pokus je prírodovedná súťaž pre II. stupeň základných škôl a 8-ročných gymnázií na celom Slovensku, v ktorej si žiaci vymyslia pokus, zakomponujú ho do príbehu, natočia video, spracujú a pošlú organizátorom.

Táto súťaž je takisto dôkazom, že odborné učebne prírodovedných predmetov na základných školách sú dôležité, že aj predmety ako chémia, biológia či fyzika vedia byť zábavné. Dôležitá je preto ich výučba formou laboratórnych cvičení, kde získavajú žiaci veľké skúsenosti.

Základná škola kpt. J. Nálepku sa zapojila do tejto súťaže aj tento rok a žiaci 9. ročníka z prírodovedného krúžku chémie pod vedením RNDr. Kataríny Oláhovej opäť nesklamali.

Dôkazom toho sú dve súťažné videá, ktoré sme do tejto súťaže poslali. A poda-

rilo sa nám neuveriteľné! S dvoma videami sme získali tri krásne ocenenia! Tím Kyslo, zásadito, slnečno v zložení Antónia Mičúchová, Simona Vaneková a Sára Vláčiková sa s videom Kyslo, zásadito, slnečno umiestnil na čarovnom 1. mieste v kategórii Ocenenie odbornej poroty. Tím Fyzikálni chemici, ktorý tvorili Antónia Mičúchová, Eliška Paľová, Hana Nosková, Martina Kraicová a Matej Gregor, obsadil s videom Mrazivý Halloween skvelé 3. miesto v kategórii Ocenenie odbornej poroty a nádherné 2. miesto v kategórii Ocenenie verejnosti.



sme, čo sme doma našli. Autenticnosť atmosféry dotvára kikirikanie kohúta, ktorý asi tiež chcel súťažiť. Bolo vtedy neskutočne teplo, ale dievčatá v plášťoch, rúškach, okuliarech a rukavičkách to nevzdali a vydržali pracovať takmer celý deň. Výsledkom bolo nielen množstvo videomateriálu, ale aj tváre opálené podľa rúšok a okuliarov.

Čarovanie so suchým ľadom

Súťažné video Mrazivý Halloween sme natáčali už v školskom chemickom laboratóriu v jedno piatkové popoludnie. Pribrali sme do tímu vyškorené „dziže“ a pustili sme sa do čarovania so suchým ľadom. To by ste neverili, že o pol ôsmej večer to môže v škole vyzeráť strašidelne. Ani my sme neverili a do ôsmej sme radšej ušli. Ani pri natáčaní druhého videa sme nemrhali talentom, ktorý rozvíjame na hodinách literatúry a pokus sme spísali do veršov.

rr, foto: Peter Kubička

Touto cestou chceme preto poďakovať všetkým, ktorí nám poslali svoj hlas. Osobitne ďakujeme za pomoc pri natáčaní videa Mgr. Mariane Gregorovej, Mgr. Vojtechovi Kubickovi za jeho spracovanie a pani Martu Maderovej za domáce „dziže“, ktoré nám pomohli vyhrať.

Opálené tváre

Kyslo, zásadito, slnečno sme natáčali počas dištančnej výučby v apríli na terase. Využili sme prírodné zdroje a zakomponovali



Babičkina stupavská záhrada

Pri príležitosti Dňa jablka a v súlade s plnením environmentálnych zámerov sa na Základnej škole kpt. J. Nálepku rozhodli založiť ovocnú záhradu.

Najdôležitejší boli naši najmenší, prezradila nám členka OZ pri ZŠ Stupava Marianna Piršelová. Zástupkyňa riaditeľky Renáta Černá doplnila: „Podarilo sa nám prepojiť starostlivosť o stromčeky s hodinou environmentálnej výchovy piatkov. Na koliko mali dištančné vzdelávanie, sadili len naši prváci. Starostlivosť o stromčeky však zostala na piatkoch.“ Výsadba začala v predposledný novembrový pondelok ráno. Pripravené boli jamy pre prvé štyri strom-

čeky. Prváci sa na sadenie pripravili. Nálada bola skvelá. Stromčekom zaspievali a zatancovali, označili si ich vlastnoručne vyrobeným ovocím. S vykopaním jam a starostlivosťou o korienky a prihnojenie po- mohli stupavskí záhradkári zo ZO SZS 6-19 Vladimír Havránek a Vladimír Sivák. Posledné stromčeky vysadili deti v stredu, keď sa prišiel pozrieť aj primátor Peter Novisedlák a dokonca i televízia JOJ.

rr, foto: Peter Kubička



ZBERNÝ DVOR POČAS SVIATKOV

23.12.2020	streda		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30
24.12.2020	štvrtok	Štedrý deň		zatvorené
25.12.2020	piatok	1. sviatok vianočný		zatvorené
26.12.2020	sobota	2. sviatok vianočný		zatvorené
27.12.2020	nedeľa			zatvorené
28.12.2020	pondelok		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30
29.12.2020	utorok		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30
30.12.2020	streda		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30
31.12.2020	štvrtok	Silvester	7:00 - 12:00	
1.1.2021	piatok	Nový rok		zatvorené
2.1.2021	sobota			zatvorené
3.1.2021	nedeľa			zatvorené
4.1.2021	pondelok		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30
5.1.2021	utorok		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30
6.1.2021	streda	Troja králi		zatvorené
7.1.2021	štvrtok		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30
8.1.2021	piatok		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30
9.1.2021	sobota		9:00 - 14:00	
10.1.2021	nedeľa			Zatvorené
11.1.2021	pondelok		7:00 - 11:30	12:30 - 15:30

Rozmanitý rok

V predvianočnom období si uvedomujeme, že sa blížila nielen tradičné sviatky, ale aj koniec kalendárneho roka. Pri tejto príležitosti mi dovoľte postupne zaspomínať na všetky akcie, vystúpenia či stretnutia, ktoré sme v priebehu roka pre deti našej MŠ Marchegská pripravili.



V o februári sme absolvovali najvyššiu akciu roka, medzi deťmi obľúbený fašiangový karneval. Od marca však nastala mimoriadna situácia. Ocitol sme sa tak, ako mnohí ďalší, v situácii, na ktorú sme neboli pripravení. Pre každého z nás to znamenalo rýchlo sa zorientovať nielen v sociálnej rovine, ale v našom prípade i metodologickej. Svoje skúsenosti a profesijné kompetencie sme sa snažili pretaviť do nových podmienok tak, aby boli naše aktivity nápomocné deťom

a ich rodičom. Vo virtuálnom svete sme preto pripravovali pre deti aktivity formou prezentácií, v ktorých sme sa snažili čo najviac priblížiť a popísať situácie podľa našich týždenných tém. Všetci sme zároveň netrpezlivo čakali na návrat detí do materskej školy a na zvelaďovanie jej prostredia.

Po uvoľňovaní opatrení (avšak bez prítomnosti detí) sme začali pracovať na dôkladnej dezinfekcii a upratovaní všetkých priestorov materskej školy. V spolupráci s OZ pri MŠ Marchegská a so zriaďova-

teľom sa nám podarilo zakúpiť a v areáli školského dvora osadiť kvalitnú ihriskovú zostavu pre staršie deti. Celý školský dvor sme vyčistili a udupané plochy zatravnili.

S veľkým očakávaním sme sa tešili na príchod detí. Prvého júna, i keď v obmedzenom počte a s nevyhnutnými opatreniami, sa mohli opäť vrátiť do našej materskej školy. Podarilo sa nám aspoň v internej podobe uskutočniť oslavu MDD. Predškolákom sme koncom júna pripravili „Rozlúčkovú slávnosť so škôlkou“. Deti dostali malé darčeky a ich

sa snažíme odpútať ich pozornosť od určitých obmedzení a opatrení. Pomocou sociálnych sietí sa snažíme nadviazať kontakt so staršími ľuďmi, ktorým posielame rôzne prania a pozdravy.

Pomaly sa blížila najkrajšie sviatky roka – Vianoce. Patrí k nim aj Mikuláš, ktorý deti potešil bohatou nádielkou. Na triednu slávnosť pri vianočnom stromčeku sa pripravujú všetky deti. Ani v tomto období nikto nezaháľal a deti si s pedagogickými zamestnancami zhotovujú vianočné pozdravy, pripravujú darčeky do svojich rodín.

S obrovskou pokorou

Tento rok priniesol do našich životov veľa rozmanitosti. Rovnako ako v našich rodinách, aj v MŠ sme sa museli konfrontovať s mnohými nepoznanými situáciami. Myslím, že sme sa k tomu všetkému postavili zodpovedne, s veľkou odvahou a predovšetkým s obrovskou poko-



„škôlkárske“ pôsobenie sme zavŕšili vystavením tabla s ich fotografiami.

Bohatá mikulášska nádielka

Prešlo leto a v septembri sme sa stretli v novom školskom roku. Od jeho začiatku až do dnešného dňa musíme opäť akceptovať isté obmedzenia a nariadenia vyplývajúce z epidemiologickej situácie. Snažíme sa ich dôkladne dodržiavať a naďalej si plniť všetky úlohy, ktoré nám vyplývajú zo Školského vzdelávacieho programu. Denne deťom pripravujeme nové a zaujímavé aktivity, zábavnou a hrovou formou

rou. Z úprimného srdca by som sa preto chcela poďakovať celému kolektívu materskej školy za jeho pracovné nasadenie a nezištnú pomoc (aj keď mnohokrát nad rámec svojich povinností), OZ pri MŠ Marchegská (nielen) za finančnú pomoc. Rodičom ďakujem za spoluprácu, pomoc, ochotu a porozumenie počas každého dňa vzájomnej starostlivosti o deti, priateľom materskej školy a jej zriaďovateľovi za spoluprácu.

Všetkým prajem krásne Vianoce prežité v zdraví a spokojnosti!

Mgr. Lucia Strakušová, riaditeľka MŠ

Zajko Dopraváčik

Materskej škole na Ružovej ulici sa už pred dvoma rokmi podarilo získať finančný zamestnanecký grant na realizáciu projektu „Náš kamarát zajko Dopraváčik“. Poskytovateľom finančných prostriedkov bola Nadácia ZSE, ktorá sa zamerala na podporu projektov s cieľom zlepšenia kvality vyučovania.

Keď v tomto roku Nadácia ZSE opäť vyhlásila podmienky na spracovanie projektov na dopravné ihriská, neváhali sme a tentoraz sme sa zapojili s projektom „Oddychová zóna na dopravnom ihrisku“. Zámerom bolo vybudovanie oddychovej zóny pre deti, skvalitnenie podmienok pri získavaní zručností na dopravnom ihrisku, upevňovanie poznatkov získaných pri

vzdelávacích aktivitách pomocou umiestnenia obrázkov, didaktických materiálov a dopravných kvízov na magnetickú tabuľu.

Naše poďakovanie patrí Nadácii ZSE, ktorá podporila náš projekt, Občianskemu združeniu pri MŠ, ktoré sa vo veľkej miere podieľalo na financovaní oddychovej zóny, rodičom, ktorí nám pri realizácii projektu podali pomocnú ruku vo forme svoj-



pomocne vykonaných prác, pedagogickým zamestnancom, ktorí sa spolupodieľali na vypracovaní a realizácii projektu. Deťom želáme veľa radostných a šťastných chvíľ na

dopravnom ihrisku, aby ich pobyt na cestách v reálnom živote bol čo najbezpečnejší. Bc. Monika Snopková, riaditeľka materskej školy

Foto: autorka

Vianočné ruže

Primátor mesta Stupava v spolupráci s Mestským kultúrnym a informačným centrom ocenil prácu zamestnancov výchovno-vzdelávacích zariadení v Stupave.

Učiteľstvo je skôr poslaním ako povolaním. Práca vychovávateľa i učiteľa zohráva nezastupiteľnú úlohu vo vývoji dieťaťa. Práve pedagóg má veľký vplyv na formovanie jeho osobnosti.

Pri príležitosti Dňa učiteľov sa mali odovzdávať ceny J. A. Komenského v marci, avšak kvôli pandémie a prísny opatreniam sa toto odovzdávanie viackrát presunulo. Začiatkom decembra odovzdal primátor Peter Novisedlák

ceny pedagógom, ktorých nominovali riaditelia stupavských výchovno-vzdelávacích zariadení.

Zo základnej umeleckej školy sa dostalo ocenenia za celoživotnú tvorivú

prácu v oblasti hudobného umeleckého školstva **Marte Schultzovej**. Cenu v jej neprítomnosti prevzala riaditeľka ZUŠ Margita Vicianová. Zo Základnej školy kpt. J. Nálepku sa na slávnostnom akte zúčastnili:



PhDr. Bohdana Cibulová – získala ocenenie za dlhoročnú prácu v školstve ako výchovná poradkyňa, zástupkyňa a riaditeľka školy, za jej prácu s deťmi – príprava žiakov na recitačné súťaže a vedenie divadelného krúžku.

„Čo si môžeme zaželať? V tejto dobe najmä veľa zdravia, aby táto potvora zmizla. Aby bol zase normálny čas. Užite si sviatky v kruhu svojich rodinníkov, tešte sa jeden z druhého!“



Mgr. Ladislav Csillaghy – ocenenie za dlhodobé vedenie a rozvoj základnej školy, podporu športu medzi žiakmi. „Nikdy som nezabudol, ako Stupavčania prijali Malačana medzi seba. Možno preto, že som menej rozprával a viac konal. Prajem všetkým veľa rozumu a pochopenia. Táto doba priniesla z večera do rána odborníkov v takých oblastiach, že sa človek nestačí čudovať. Verím, že zdravý rozum zvíťazí a že si sviatky dokážeme všetci užiť v pokoji.“



Mgr. Jaroslav Fišer – získal ocenenie za dlhoročnú prácu ako učiteľ 2. stupňa, za vynikajúcu prípravu žiakov na technickú a fyzikálnu olympiádu, zakladateľ florbalového tímu a zároveň úspešný tréner florbalového krúžku. „Prajem všetkým v tejto planej dobe blavne pevné zdravie! Deti sú stále rovnaké, tak dnes, ako aj pred tridsiatimi rokmi. Samozrejme, idú s dobou. Technické výdobytky ich menia, aj ich vnímanie sveta a všetkého okolo... Tešte sa jeden z druhého!“



Mgr. Mária Polakovičová – ocenenie za dlhoročnú prácu učiteľky 1. stupňa, úspešné vedenie florbalového krúžku a za aktívnu prácu v rade školy. „Tento rok ešte učím a teším sa na odpočinok. Všetkým želim pokojné a láskou prežiaté vianočné sviatky! Tešme sa aj z maličkostí!“



Anna Gorbárová z materskej školy na Marcheggskej ulici dostala ocenenie za obetavú prácu a dosiahnuté výsledky v oblasti školstva a vzdelávania. „Na Marcheggskej som od roku 1991. Lucia Strakušová, terajšia riaditeľka, bola tiež mojou škôlkarkou. Všetky detičky sú dobré, problém skôr býva s rodičmi... Ale všetko sa dá zvládnuť. Užite si pokojné sviatky v kruhu svojich najbližších!“



Martina Hasáková (na snímke vpravo s Ivetou Turekovou) si prevzala ocenenie za celoživotný prínos do predprimárneho vzdelávania. „Mojimi rukami prešlo možno aj 1 500 detí. Začala som v škôlke v Cevaservise a potom od roku 1989 som prešla do Materskej školy Janka Kráľa. Po 50-tich rokoch práce si užívam zaslúžený dôchodok. Už máme doma pravnúčatko! Prajem všetkým pokojné sviatky a pokoj v duši!“



Anna Mihalovičová - za dlhoročnú prácu v školskom klube detí ako vychovávateľka a za kreatívnu prácu s deťmi. „Pozdravujem všetky svoje detičky! Tie, ktoré majú 9 rokov, aj tie, ktoré majú 39 rokov. Veľa z nich už má svoje deti. V Stupave som učila od roku 1988. Nech všetci zažijú veľa radosti a veselé vianoce!“ Z materskej školy na Ružovej ulici si prišla pre vyznamenanie Oľga Adámek, dcéra ocenej **Oľgy Darašovej**.



Ďalšie vyznamenanie, ktoré prevzal v zastúpení syn Vladimír Holúbek, bolo ocenenie IN MEMORIAM pre **Magdalénu Holúbekovú** z MŠ Hviezdoslavova. Okrem jej syna bola na slávnostnom akte aj riaditeľka škôlky Eva Karch Hnátayová, ktorá zaspomínala, že Magdaléna Holúbeková bola pre ňu ako druhá mama. Keď do škôlky nastúpila, mala sa od nej veľa čo učiť. Priviedla ju k folklóru, deťom a kolegom venovala všetok svoj čas. Dnes odovzdáva v škôlke sama ako riaditeľka všetko, čo dostala. Aj syn Vladimír Holúbek povedal, že mama si na vyznamenania nepotrpela. Pre ňu bol najväčšou odmenou pohľad do rozžiarených detských očí. „Všetkým Stupavčanom želim pokojné vianočné sviatky, aby sme sa čoskoro stretli bez rúšok!“

švo, Foto: Peter Kubička



Svetový deň boja proti AIDS

Prvého decembra sme si pripomenuli Svetový deň boja proti AIDS. Pri jeho príležitosti Mládež Slovenského Červeného kríža (SČK) poukazuje na dôležitosť i potrebu prevencie HIV. V tomto roku sa však kvôli pandémie ochorenia COVID-19 všetky jej aktivity preniesli do sveta sociálnych sietí.

Mládež SČK sa problematike HIV/AIDS venuje už od roku 1997. Zameriava sa na edukáciu širokej verejnosti o problematike HIV/AIDS, pričom hlavným cieľom je šíriť povedomie o HIV prevencii, ktorá predstavuje najúčinnnejší nástroj v boji proti tomuto vírusu. Na sociálnych sieťach uverejňuje informačné plagáty o víruse HIV a AIDS, články bližšie popisujúce túto problematiku, ako aj videá zachytávajúce zrealizované aktivity za posledné roky.

Dôležitou súčasťou kampane je aj snaha o odstránenie diskriminácie a stigmatizácie voči HIV pozitívnym ľuďom,

keďže s témou HIV/AIDS sa spája aj množstvo predsudkov či dokonca osočovanie. Toto všetko predstavuje len malú časť z toho, čomu musia HIV pozitívni ľudia, okrem svojho ochorenia, čeliť. Keďže nikto z nás si nezaslúži takéto zaobchádzanie, kampaň vyzýva na zahodenie predsudkov, ktoré ľudia voči HIV pozitívnym ľuďom majú. Takisto sa usiluje získať verejnosť na spoločnú cestu vzájomnej ľudskej tolerancie, empatie a súcitu. Vrcholom tohtoročnej online kampane je video, ktoré vyjadruje podporu ľuďom žijúcim s HIV/AIDS. Jeho cieľom je uctiť si pamiatku 33 miliónov obetí, ktoré si toto

ochorenie doposiaľ vyžiadalo. Do tvorby videa sa okrem dobrovoľníkov z Mládeže SČK a predstaviteľov Slovenského Červeného kríža zapojili aj známe slovenské osobnosti, ako napríklad olympijský víťaz Matej Tóth, speváčka Katarína Knechtová, moderátorka a redaktorka Veronika Cířová Ostrihoňová, komik Juraj Tabaček, František Košarišťan (Fero Joke), herec Oliver Oswald, moderátor Viktor Vincze, ako i prezident Slovenského Červeného kríža Viliam Dobiáš. Vytvorené video bolo uverejnené 1. decembra prostredníctvom sociálnej siete Facebook na stránke Mládež Slovenského Červeného kríža/Slovak Red Cross Youth.



Mobilné odberové miesto

Od 10. decembra začalo fungovať mobilné odberové miesto na bezplatné antigénové testovanie aj v Stupave. Nájdete ho na Agátovej č. 1096/7 (Troyerovo námestie) v pracovných dňoch od 10.00 do 20.00 hod. K dispozícii budú dva odberové tímy, čo by malo mať pozitívny dopad na plynulosť a dobu vybavenia.

rr, foto: švo



Palec hore

Všetkých, ktorí prišli na posledný novembrový trh, určite prekvapil a zároveň potešil koncert dobovej hudby v podaní Musica Ursusica. Napriek chladnému počasiu sa pred kultúrnym domom rozoznali inštrumentálne aj spievané piesne. Upravená stará hudba (stredovek, renesancia), známe filmové skladby aj rytmická world-music (slovenské, české, breťónske alebo írské piesne) trochu zvláštne, ale určite príjemne zapadli do sobotňajšieho predpoludnia. Aranžmány skladieb upravili umelci pre zaujímavé nástroje ako husle, píšťaly, buzuki, gitara, basgitara, bicie a perkusie. Zrazu ľudia spomalili, pristavili sa a začali sa usmievať. Ďakujeme.

rr, foto: švo



Zimná charitatívna burza

Mesto Stupava organizuje charitatívny projekt Stupavské srdce už od roku 2015. Zameraný je na vzájomnú solidaritu a pomoc. Cieľom je darovať nevyužívané šatstvo, obuv, učebné pomôcky či hračky rodinám a jednotlivcom. Prvú decembrovú sobotu sa konala zimná burza. „Do výstavnej sály MKIC prišlo veľa ľudí, povedala Soňa Tomeková (na obrázku), ktorá burzu tradične organizuje. „Neviem presne, koľko ľudí prišlo, odhadom 60, možno aj viac, väčšinou tí, ktorí prídu vždy. Našli sa však aj

noví, ktorí doteraz o tejto akcii ešte nepočuli, alebo počuli a doposiaľ sa na nej nezúčastnili. Ďakujeme všetkým darcom, ktorí sa podelili o svoje veci s tými, ktorí nemajú možnosti – prostriedky na ich zabezpečenie. Veci, ktoré po zbierke zostali, si prevzala eko charita a jedna škatula dojčenského oblečenia by mala poputovať k deťom do Etiópie.“ Ďakujeme MKIC za poskytnuté priestory a dobrovoľníckam Veronike a Beátke z knižnice za ich veľkú pomoc pri príprave vecí na sobotňajšiu burzu.

rr, foto: švo

Palec dole

Veľká oprava Marcheggskej ulice sa nám naťahuje. Práce začali síce svižne, ale v rozlete sa pozastavili. Oprotiidúce autá sa len horko-ťažko vedú vyhnúť. Zatiaľ neskončilo žiadne koleso v rigole, ale... Tešíme sa, keď bude opravená cesta, odtokový kanál i chodník. Zrejme však až od ďalšej firmy...

rr, foto: švo



Zimná výzdoba i pečenie dobrôt

Kedže situácia okolo pandémie Covid-19 je stále vážna, naďalej trvajú aj v našom zariadení prísne hygienické opatrenia. Prijímateľom sociálnej služby zabezpečujeme čo najčastejší kontakt so svojimi blízkymi, a to aj pomocou videohovorov.

V momentálnej situácii sa im snažíme každodenný život spríjemniť čo najviac. Stretávame sa len v menších skupinkách a tvoríme „všetko možné“.

Vtáčia búdkka

Naši obyvatelia majú veľmi radi zvieratká. Pravidelne sa starajú o mačky na dvore, s ktorými máme potom felinoterapiu

na amatérsky spôsob. Tento raz však prišli s myšlienkou postarať sa o vtáčiky. Chceli urobiť pre ne búdku, aby mali svoje útočisko práve aj pred našimi mačkami. Niektorí

zamestnanci priniesli drevo a už sa v dielničke veselo píli, rezalo a brúsilo. S výsledkom boli náramne spokojní. Nakoniec búdku nainštalovali a už má aj prvých obyvateľov. Našich prijímateľov to tak nadchlo, že chcú vyrobiť ešte aj krmidlá.

Renáta Biksadská, sociálny pracovník

Foto: autorka

Zimná výzdoba

Prvá adventná nedeľa bola tento rok 29.11., preto sme s výzdobou začali už v novembri. Najprv sme ozdobili stromčeky na všetkých oddeleniach a postupne zaplnili okná a dvere na chodbách snehové vločky či snehuliaky z papiera, ktorých sme s obyvateľkami nakreslili a povystrihovali. Časť výzdoby nám urobili aj deti zamestnancov. Niektorí prijímatelia sociálnej služby si plánujú zútulniť aj izby.

Pečenie

Ako v bežných domácnostiach, tak aj naše zariadenie postupne zaplňuje vône pečených dobrôt – nielen medovníčkov, ale i ostatných vianočných koláčikov. Plánujeme opäť piecť oplátky a trubičky, uvaríme si aj ovocný punč. Veľmi pekne ďakujeme za časť surovín láskavým sponzorom – spoločnostiam Dr. Oetker a MABO-NEX Slovakia, s.r.o.



Plošné testovanie

V dňoch 31.10.2020 a 7.11.2020 prebehlo plošné testovanie aj v Domove sociálnych služieb a zariadení pre seniorov Kaštieľ v Stupave. Testovali sa tak zamestnanci, ako i obyvatelia zariadenia.

Testovanie vykonávali zdravotné sestry zariadenia, ktoré boli o spôsobe testovania vopred informované a poučené. Zvládli ho výborne, odborný a profesionálny prístup im nechýbal. Celý čas bol prítomný aj riaditeľ zariadenia, ktorý situáciu koordinoval a jeho nasadenie pri testovaní bolo takisto vysoké.

Zamestnanci mali možnosť otestovať sa v dopoludňajších hodinách v priestoroch určených na testovanie a prijímatelia boli testovaní priamo na oddeleniach, kde bývajú. Vzhľadom na rôzne typy ich ochorenia by bolo nepraktické zhromažďovať ich na určených miestach. Testovanie prebiehalo od 6.00 do 16.00 hod. Celkovo sa vykonalo v prvom prípade 95 testov u zamestnancov, ktoré boli všetky negatívne, a 146 u prijímateľov, ktoré boli tiež všetky negatívne. Pri druhom testovaní to bolo už 104 zamestnancov a 146 prijímateľov sociálnych služieb, výsledky všetkých boli opäť negatívne. Samozrejme, podľa nariadenia Ministerstva práce, sociál-

ných vecí a rodiny SR sa zúčastňujeme každých 14 dní na testovaní antigénovými testami. V utorok 1.12.2020 boli výsledky opäť negatívne u všetkých testovaných – teda u 104 zamestnancov a 145 prijímateľov sociálnych služieb. Ďalšie testovanie bolo naplánované na utorok 15.12.2020.

Okrem toho testujeme:

- zamestnancov – krvné a antigénové testy po návrate z dovolení, PN, OČR, karantény a náhradného voľna zo zdravotného dôvodu a v prípade podozrenia,
- prijímateľov sociálnej služby po individuálnom zhodnotení zdravotného stavu, pri návratoch z domácnosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti a v prípade podozrenia.

Vedenie zariadenia spolu so zamestnancami robia všetko pre to, aby sa zariadenie vyhlo ochoreniu Covid-19 a aby čo najlepšie zvládlo túto nemilú pandemickú situáciu.

Estera Hubeková, zdravotná sestra

Sčítanie obyvateľov

Druhou fázou Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 je sčítanie obyvateľov. Uskutoční sa od 15. februára do 31. marca 2021. Prvýkrát sa uskutoční výlučne s použitím elektronických prostriedkov.

Sčítanie je povinné. Majú sa ho zúčastniť všetci obyvatelia Slovenskej republiky, ako aj cudzí štátni príslušníci, ktorí majú na území SR trvalý, prechodný alebo tolerovaný pobyt, ako aj občania členských štátov Európskej únie, ktorí majú v Slovenskej republike obvyklý pobyt.

Rozhodujúcim okamihom pre sčítanie je polnoc z 31.12.2020 na 1.1.2021. Na rozdiel od sčítania domov a bytov sa obyvateľ sčíta sám elektronicky vyplnením sčítacieho formulára. Za neplnoletého obyvateľa a za obyvateľa, ktorý nie je spôsobilý na právne úkony, má povinnosť vyplniť sčítací formulár jeho zákonný zástupca.

Sčítací formulár bude k dispozícii na samostatnej webovej stránke www.scitanie.sk, ako aj v podobe mobilnej aplikácie. Sčítať sa môžete kdekolvek. Podmienkou je iba prístup na internet.

Pri vyplňaní sčítacieho formulára vám môže pomôcť aj iná osoba. Pre tých obyvateľov, ktorí sa nebudú môcť alebo vedieť sčítať sami (napr. nemajú prístup k internetu alebo ho nevedia používať), bude v našom meste vytvorené najmenej jedno kontaktné miesto, kde sa

SODB **SČÍTANIE**
2+21 **OBÝVATEĽOV,**
DOMOV A BYTOV

budú môcť obyvatelia sčítať s využitím služieb stacionárneho asistenta. Naši obyvatelia budú tiež môcť požiadať o službu mobilného asistenta, ktorý ich v dohodnutom čase navštívi v ich domácnosti a pomôže im sčítať sa.

Ak sa obyvateľ pri vyplňaní sčítacieho formulára identifikuje, jeho sčítací formulár bude predvyplnený vybranými údajmi z celoštátnych registrov. Podľa vyjadrenia Štatistického úradu SR bude formulár obsahovať cca 18 otázok (oproti 35 otázkam zo SODB 2011). Vyplnenie formulára by nikomu nemalo trvať dlhšie ako 20 minút.

Prosíme Vás, aby ste sa sčítali a pri sčítovaní uviedli o sebe pravdivé údaje. Iba tak bude možné používať pri tvorbe rôznych strategických a iných plánovacích dokumentov kvalitné východiskové informácie. Takto je možné vytvoriť rozumné predpoklady na efektívne a adresné používanie verejných financií na rozvoj nášho mesta, regiónu a štátu.

Zdroj: informačné zdroje ŠÚ SR

PRIŠLO POŠTOU



Verejný priestor, ktorý je v nevyhovujúcom stave, prestáva byť verejným priestorom. Takémuto miestu sa hovorí „depresívne“. Prestáva fungovať. Zo strany mesta musí byť preto múdro organizované, rovnako ako všetky ostatné veci – parter, program, vybavenie mobiliárom, atmosféra. Ak sú priestory dlhodo- bo v nevyhovujúcom stave a nespĺňajú kritérium bezpečnosti, bežní ľudia sa im začnú vyhýbať. Postupne sa stávajú miestom, kde sa najskôr stretávajú „iné“ skupiny ľudí a napokon ostanú celkom opustené a spustené.

Niekoľko postrehov k danej téme nám poslal čitateľ Dávid Nosko. Na svojom decembrovom stretnutí sa nimi zaoberala aj komisia územnoplánova- cia, stavebná a životného prostredia.

1. Autobusová zastávka Základná škola a okolie: úzky chodník s nekvalitným povrchom, nevyužívanie zelenej plochy. Riešenie: zmena



a oprava spevnených plôch, chodník krížom cez zeleň, prípadne umiestnenie sedenia v zelenej ploche.

2. Autobusová stanica a zastávka pri ZŠ – rekonštrukcia, modernizácia, revitalizácia priestranstva. Komisia odporúčala predložiť na ďalšie rokovanie dostupné spracované dokumentácie, projekty alebo zámery z archívu/plánu údržby majetku mesta na posúdenie využiteľnosti.

3. Gaštanová alej: zničený povrch pod gaštanmi, parkovanie áut, nedostatočné osvetlenie. Riešenie: Oprava a výsadba povrchu (tráva, pôdopokryv-



né rastliny), vyhradené miesta na parkovanie, rozšírenie chodníka, prípadné umiestnenie malých atraktorov – lavičky, informačný bod, doplnenie osvetlenia. Aktuálne prebieha pokládka novej dlažby.

4. Autobusová stanica: nejasná organizácia peších trás, chýbajúce kvalitné povrchy. Riešenie: spevnenie povrchu na mieste pred parčíkom (výstup z autobusu), nové chodníky a naznačenie vstupu do parčíka, doplnenie sedenia.



Vizitka každého mesta

Verejné priestory ovplyvňujú kvalitu nášho života možno oveľa viac, ako si uvedomujeme. Všetci sa svojím spôsobom podieľame na tom, ako verejné priestory vyzerajú a ako fungujú. Je to vizitka každého mesta, ktorá návštevníkovi o jeho obyvateľoch i celej spoločnosti povie oveľa viac, než akákoľvek dobre zacielená kampaň na oblasť cestovného ruchu.

Ako tieto priestory vyzerajú, na tom sa podieľa samospráva, urbanisti, odborníci, developeri, investori i každý občan – svojou činnosťou a spôsobom, ako sa zaujíma o veci verejné. Každý vidí túto problematiku a svoj podiel na tvorbe verejných priestorov z iného uhla pohľadu. Na oficiálnej stránke mesta Stupava pribudol baner, ktorý uloží vaše pripomienky alebo nápady, ako by mohli naše ulice a námestia vyzerieť, čo vám prekáža, ktoré priestory by ste radi zmenili.

Úloha samosprávy

Podstatou verejných priestorov je ich vzájomné bezproblémové komunikač-



né prepojenie, napríklad podľa jednotlivých foriem prepravy ľudí (vozidlom, pešo atď.). Verejný priestor patrí občanovi a mal by byť preňho príjemný a príťažlivý. Mesto, ktorému záleží na kvalite života svojich obyvateľov, musí takéto priestory vytvárať a udržiavať. Z našej nedávnej minulosti však vieme, že ak vládna moc nevytvára podmienky na slobodný verejný život či prejav, nevytvára ani verejné priestory – alebo ak existovali, aj tak nefungovali. Samospráva by mala vytvárať optimálne podmienky na verejný život

svojho občana, tzn. aj priestory a sčasti aj ich atmosféru.

Participácia občanov

Atraktívnu pešiu zónu však nevytvorí iba dlažba pre peších, oveľa dôležitejší je parter s kaviarňami, obchodmi, klubmi, galériami, so zábavou... Verejné priestory by mali byť vzájomne logicky poprepájané. Hlavným kritériom ich vzťahu k používateľom je bezpečnosť a ochrana zdravia. Cesta ku kultivácii verejných priestorov vedie cez participáciu občanov na spolurozhodovaní o svojich verejných mestských priestoroch, o ich stvárňovaní a využívaní. Preto budeme postupne zaraďovať pripomienky občanov aj do obsahu Stupavských novín. rr

Artézská studňa

Medzi Stupavou a Lozornom sa nachádza dnes už zrekonštruovaná artézská studňa, ktorá nielenže spríjemňuje oddych vodičom, ale slúži aj ako zaujímavý bod pre vychádzky či turistiku v okolí. Dlhobola spustená a strategická v náletovom kroví, až kým sa do jej obnovy nepustila skupina nadšencov z Lozorna.

Cesta od zanedbaného miesta po funkčný oddychový priestor nebola veru jednoduchá. Vízia partie dobrovoľníkov však bola silná – za cieľ si dali zachovať túto spomienku na predkov a ich prácu, na ktorú sa zvykne v dnešnej rýchlej dobe trochu pozabúdať.

Medzi prvé práce patrilo odstránenie nánosov zeminy v okolí, vyčistenie pôvodnej dlažby či vybagrovanie časti nánosov za stavbou, vďaka čomu bola prístupná šachta studne. Nasledovali práce na vnútornej časti, ktorú chlapi vysietkovali a „zakléberovali“, vyčerpali nadbytočnú vodu, prepojili hadicu prítoku vody a vyviedli za šachtu.

Vďaka odborníkovi na studne a jeho nezištnej pomoci sa podarilo pomocou profesionálnej techniky vyčistiť samotný vrt. Nasledoval nákup dlažby, mozaiky, škárovacej hmoty a ostatného materiálu, s ktorým si už poradili remeselníci. Pri tvorbe belasej keramickej nádrže odvieďli skvelú prácu.

Oddych i minerálna voda

Na rad prišla nerezová vpust', cez ktorú vyteká voda, betónové poklopy a železný poklop na zakrytie „gule“. Dobrovoľní nadšenci zabetónovali podstavce na lavičky a osadili drevené sedenie, vďaka čomu môže miesto slúžiť oddychu naozaj naplno.

V prameni artézskej studne kúsok za Stupavou si tak môžete dnes nabráť železitú minerálnu vodu na občasné pitie. Na dl-



hodobé užívanie nie je vhodná pre vysoký obsah železa a mangánu, ale ako osvieženie ju určite privíta každý okoloidúci. Veríme, že bude slúžiť verejnosti čo najdlhšie a že nám bude pripomínať prácu našich predkov a históriu, na ktorú môžeme byť právom hrdí. Budeme určite radi, ak sa vám podarí pri nej zastaviť a posúdiť, či sa nám jej rekonštrukcia podarila.

Touto cestou by som sa v mene všetkých nadšencov a dobrovoľníkov, medzi ktorými treba spomenúť hlavne iniciátora celého projektu Miroslava Dujniča, Milana Velschmidta, Augustína Bačeka či Branislava Mancu, chcela poďakovať ľuďom, ktorí nám fandili, a takisto sponzorom, bez ktorých by sme celú rekonštrukciu nezrealizovali. Pomohli nám:



Vladimír Spruzanský, Ján Karovič, Štefan Eliáš, Marián Závodný, Vladimír Bečár, Lubomír Čukan, Ján Haramia ml., Stanislav Karovič, Igor Šimek ml. Obrovské ďakujem!

Lucia Hájková, VPS Stupava

Foto: Peter Kubička

Železničná stanica už v majetku mesta

Železnice Slovenskej republiky a mesto Stupava podpísali 23. novembra kúpnu zmluvu, na základe ktorej prešla stavba výpravnej budovy bývalej železničnej stanice spolu s príslušnými pozemkami s výmerou cca 43 árov do majetku mesta. Zmluva nadobudla účinnosť 2. decembra 2020.

Historická budova železničnej stanice, ktorá nie je v súčasnosti v dobrom stave, pochádza ešte z 19. storočia. Premávka na tejto železničnej trati bola slávnostne otvorená 1. mája 1891. Fungovala nielen pre osobnú, ale i nákladnú dopravu.

Zo Stupavy sa odvážal najmä cement a výrobky miestnych závodov. Parná lokomotíva premávala na tejto trati do mája 1967, keď bola nahradená motorovou. Hoci by sme si vedeli predstaviť budovu ako funkčnú stanicu s možnosťou prímestskej dopravy, budeme musieť hľadať ďalšie možnosti jej využitia. Je v záujme mesta, aby budova aj v budúcnosti dýchala históriou. Aktuálne mesto zhromažďuje návrhy na využitie jej priestorov. Podľa podkla-

dov o technickom stave budovy pripraví zadanie na verejnú súťaž, ktorá by mala v zmysle platného územného plánu vygenerovať konkrétne možnosti jej ďalšieho využitia a pravidiel používania, aby sa pri ich realizácii transparentne vybral najlepší partner pre mesto a občanov s ohľadom na zadanie.

Zatiaľ máme za sebou úspešné podpísanie zmluvy so Železnicami SR. Bezproblémová spolupráca pri prevode majetku je prísľubom pre nový život tohto priestoru.

rr, foto: švo



Časovanie postupu

K ďalšiemu postupu realizácie projektu Troyerovho námestia sa 7. decembra stretli všetky zainteresované strany – za obstarávateľa architektonickej súťaže Branislav Šarmír (obstaráme, s.r.o.), za stavebnú komisiu jej predsedníčka Hana Haldová a Ján Jacko a za mesto primátor Peter Novisedlák s právničkou Luciou Ďuriš Grambličkovou. Dohodli sa, že vyzvú riaditeľku MKIC a ZUŠ, aby pripravili pripomienky na dopracovanie víťaznej štúdie. Potrebne je tiež predložiť spracované etapy s cenovým a časovým návrhom projektov až po realizáciu a tiež uzatvoriť zmluvu s víťazom. To si zobrala na starosť stavebná komisia. Nemenej dôležité je naplánovať

financovanie jednotlivých etáp a počítať s nimi v rozpočte mesta. „Všetko, samozrejme, odštartuje architektonická štúdia, ktorá zohľadní vznesené požiadavky. Jej úhradu

by mohla pokryť dobrovoľná zbierka (aktuálny stav 8 000 eur). Až potom môže prísť na rad projekt pre stavebné povolenie.

rr, Vizualizácie: young.s.architekti s.r.o.

Dobrovoľná zbierka

PRÍPRAVA REVITALIZÁCIE TROYEROVHO NÁMESTIA A KÚRIE

Mestské zastupiteľstvo v Stupave vyhlásilo dobrovoľnú zbierku, účelom ktorej je spolufinancovanie nákladov spojených s prípravou a realizáciou investičného zámeru revitalizácie Troyerovho námestia a nových priestorov Základnej umeleckej školy v Stupave.

Aj vďaka zbierke bude možné spolufinancovať náklady spojené s prípravou tohto projektu.

Dobrovoľnú zbierku môžete podporiť zaslaním ľubovoľnej čiastky na číslo účtu

SK54 0200 0000 0042 9921 7455.

Ďakujeme!

PRIŠLO POŠTOU



Rád by som sa pripojil k téme o zámere využitia budovy bývalej vlakovej stanice. Keďže sa nachádza v pokojnej zóne, jej okolie, vrátane súčasnej zelene, by bolo vhodné využiť na materskú škôlku pre spádovú oblasť Stupava-Mást. Mesto sa bude určite i naďalej rozrastať a počet obyvateľov, hlavne mladých, bude razantne rásť. Pri čelnom pohľade na budovu by bola pravá strana plochy vhodná ako súčasť ihrísk pre materskú škôlku. Ľavá časť by mohla nadväzovať ako pokojná zóna pre zábavu a hry pre deti. V Stupave dnes nenájdete multifunkčný športový areál, kde by bolo napr. ihrisko na basketbal či volejbal, umožňujúce usporiadať rôzne verejné športové akcie. V zimnom období by sa tu mohla vytvoriť verejná ľadová plocha prístupná za poplatok, čo by umožňovalo zamestnať aj ľudí bez práce – požičovňa korčúl, v letnej sezóne siete, lopty atď., údržba areálu. Určite by tento priestor privítali aj mladé rodiny na možnosť prechádzky s kočíkom. Plochu osadiť zeleňou a doplniť lavičkami. Ostatok ľavej časti plochy by bol ideálny na verejné parkovisko, prípadne parkovací dom. Už teraz je v Stupave katastrofálny stav počtu parkovacích miest a toto by bola možnosť, ako eliminovať parkovanie na zelených plochách. Asi je to však príliš veľká fantázia...

Ing. Petr Grégr

Stupavka

„Železničná stanica ožije!“ Asi tak by som zareagoval na správne využitú výzvu na odkúpenie krásnej a historicky významnej budovy „Stupavky“. Prvá myšlienka, ktorá mi napadla pri čítaní príspevku v našich novinách, že akému konkrétnemu verejnoprospešnému účelu by mohla slúžiť, bola „komunitný ateliér“ á la Cvernovka (BA), Stanica Záriečie (ZA), Trafačka (NR). Miesto kultúry a oddychu, kde by sa za určitých podmienok ľudia mohli tvorivo vyžiť a komunitne zdieľať radosť z kultúry. Jednoduchá predstava spoločného priestoru pre vernisáže, čítanky, koncerty, workshopy...

Pre stupavské deti tu máme ZUŠ a rôzne záujmové krúžky, ale dospelá časť obyvateľstva, ktorá by aj mala záujem sa kultúrne/umelecky realizovať, nemá na to veľa možností, resp. vlastne žiadne. Za tie roky, čo žijem v Stupave, som sa nestretol s takou možnosťou. ZUŠ je beznádejne prepĺnená, skleníky v malom parku sú stále ruina, synagóga je prístupná len príležitostne, Troyerova kúria bude príjemne vyťažovaná deťmi...

„Stupavka“ je preto jedinečná príležitosť na malú veľkú vec nášho mesta.

Tomáš Kubica



Povesti medzi láskou a smrťou

Keď bol na Pajštúne hradným pánom Arnold so svojou manželkou Júliou, krajina sa zmietala nielen v chudobe sýpok, ale aj ducha. Arnold už mal striebro vo vlasoch a veľmi ho mrzelo, že v chodbách hradu sa doposiaľ neozýval detský hlas. Osud mu nedožičil potomka, hoci po ňom obaja veľmi túžili. Rád by mal dediča, ktorému by mohol odovzdať svoje bohatstvo. Smutno, presmutno mu bolo.

Rovnako ako mnohí jeho spolubojovníci aj Arnold bol známym Turko-bijcom. Často opúšťal Pajštún i svoju manželku, keď išiel bojovať proti votrelcom, ktorí chceli v našej domovine vraždiť, drancovať a lúpiť. Často myslel na to, prečo to vlastne tak kruto robia, ale nevedel nájsť uspokojivú odpoveď. Tak, ako bol chrabрым bojovníkom na bojovom poli, tak doma to bolo presne opačne. Potreboval pokoj, preto sa so svojou ženou Júliou nikdy neškriepil. Ona bola dosť neústupčivá, rada rozkazovala a Arnold už dávno prišiel na to, že pre pokoj bude vždy najlepšie ustúpiť jej.

Žobráčka a jej kliatba

Jedného dňa sa hradná pani Júlia prechádzala v lese okolo hradu. Bola jar, všetko sa nalievalo novou miazgou a vtáčence vyspevovali od radosti nad mocnejúcimi slnečnými lúčmi.

Ale s Júliou to bolo presne naopak. Ona skôr vädla a čím ďalej, tým viac si pripadala jalová, nepotrebná. Pomaly sa vzdávala nádeje, že by ešte niekedy mohla porodiť dieťa. To ju privádzalo do zúfalstva, menilo jej život v sivé mrákavy.

Ako tak kráčala smutná lesným chodníčkom, odrazu sa oproti nej vynorila chudá zhrbená žena, ktorá čosi niesla v náručí. Keď sa stretli, ženička zúfalo hovorí Júlii:

- Pani láskavá, pekne vás prosím, pomôžte nám.
- Čo odo mňa chceš?
- Pozrite, moje tri deti, niekoľko dní sme nič nejedli...

Júlia si až teraz všimla, že žena nesie tri malé deti. Tri!

- A čože je mňa po tom?

- Prosím, pomôžte nám.

- Máš tri deti, máš veľké bohatstvo, mne daj s tým

pokoj! – nahnevala sa hradná pani, ktorú až pochytil hnev od závidi.

- Hladní sme, potrebujeme sa najesť.

- Keby si ty tak vedela, čo ja potrebujem!

- Pomôžte, jasná pani. Môj muž bol verným služobníkom vášho muža. Zabýnul pri plnení povinností – zohla sa ženička a bozkávala Júliu zlatý lem šiat. Júlia mykla nohou a ženu kolenom štitivo odstrčila.

- A koľkože majú tí tvoji pankbarti?

- Štyri mesiace majú, urodzená pani.

- To sú trojičky?

- Áno, tak je.

Júlia sa zahľadela do detských tváričiek a na chvíľu akoby sa usmiala. Potom však jej tvár skamenela:



- A načože sú tebe tri deti?!

- Akože načo? Nerozumiem...

V Júlii vzkypel hnev, sotila do ženičky, ešte si za ňou aj odplula a odvrátila sa. Vtedy žobráčka skočila pred ňu so vztýčenými rukami, zovretými do pästí:

- Buď naveky prekliata a nech máš odvazu sedem detí! Buď prekliata!

Kým sa hradná pani spamätala, žobráčka sa stratila v kroví. Júlia sa hneď vybrala za ňou, ale zbytočne prechodila celý les krížom krážom, nikde jej nebolo. Keď prišla na hrad, rozkázala sluhom, aby ju hneď išli hľadať. Darmo. Zúrila ešte dlho, pretože sa jej doposiaľ ešte nikto takto nedokázal postaviť. Hoci ňou hnev postupne prestával lomcovať, keď znova išla cez ten les, vždy len so sprievodom a obzerala sa, či žobráčku s tromi deťmi niekde neuvidí. Zbytočne.

Čakanie na syna

Panovník znova povolal svojich verných na boj proti nepriateľovi a Arnold musel opäť rušať. Deň pred jeho odchodom mu Júlia oznámila, že je v požehnanom stave.

Arnold sa nesmiernie potešil, najradšej by zostal na Pajštúne a nikam nešiel, ale sľub vernosti panovníkovi predsa nemohol porušiť. Rozlúčil sa s Júliou, že sa vráti hneď, ako to bude len trochu možné. Odišiel do boja, kde sa bil ako statný lev a stále si pripomínal, že keď sa vráti, doma ho už bude čakať syn. Ako to už býva, otcovia chcú mať vždy ako prvého syna a Arnold ani na chvíľu nepochyboval o tom, že ho bude mať aj on...

Hradná pani na Pajštúne osamela. Dni sa niekedy vliekli ako chromý koník, inokedy cválali ako bujný žrebec. Na kliatbu starej žobráčky už dávno zabudla.

Hanba a potupa

Až prišiel deň, keď mala priviesť na svet svoje a Arnoldovo potomstvo. Už od rána sa z jej izby ozývali bolestné výkriky a trvalo veru veľmi dlho, kým odzneli. Bol to ťažký, veľmi ťažký pôrod. Bodaj by nie. Júlia porodila synov. A bolo ich sedem...

Hradnej panej sa narodili samí zdraví krásni chlapci. Keď si uvedomila, koľko ich je, hneď si spomenula na žobráčku a jej kliatbu. Až ju striaslo od strachu. Myslel jej tancovala ako vodný vír v rieke a jej myšlienky boli temnej farby. Zavolala svoju odanú služku Doru, ktorá vždy splnila každý jej príkaz.

- Dora, vidíš toto?! – tvár hradnej panej priam ošpatnela od strašnej myšlienky.

- Vidím, pani moja...

- To je kliatba tej starej žobráčky. To je veľká hanba a potupa. Musíme sa postarať, aby sa o tomto nikdy nikto nedozvedel.

Júlia siahla pod vankúš a vybrala veľký mešec dukátov. Keď to zbadala stará Dora, ktorej duša bola černejšia ako smola v pekle,

zasvietili jej oči zlým ohňom.

- Čo prikážete, pani moja?

- Zoberieš šesť týchto pankbartov do lesa a tam ich zakopeš!

Toto bolo aj na Doru trocha prisilné víno, ale prikývla.

Ešte v ten deň zaviazala deťom ústochá šatkami a dala ich do veľkého koša. Keď prechádzala cez hradnú bránu, spýtal sa jej strážca, čo to nesie.

- Ale tuto našim chlapcom dolu do dediny nesiem trochu smúchového mäsa.

- Len im zanes, zanes, nech majú občas aj v pekle hody, – zasmial sa strážca a pustil ju cez bránu.

Dora sa zhrbila pod košom a ponáhľala sa vykonať svoj hrozný čin.

Nečakaný návrat

Arnold bojoval statočne ako vždy, ale bol zranený, preto sa vracal domov skôr. Keď bol už celkom blízko Pajštúna, zočil starú Doru, ako sa s veľkým košom ponáhľala do lesa. Pričválnal k nej.

- Dorka, nože postoj! Čo je u nás nového? Ako sa má Júlia?

Keď ho Dora zočila, skoro ju zrádnik uchytí. Hodila kôš na zem a utekala do lesa presne tam, kde sa kedysi stratila stará žobráčka.

Arnold zoskočil z koňa a nahliadol do koša. Zhrozil sa, keď v ňom zbadal šesť malých novorodeniatok a ničomu nerozumel. Skríkol na svojich vojakov:

- Rýchlo za ňou, chyťte ju a priveďte sem!

Vojaci onedlho Doru lapili.

- Čo má toto znamenať? – pýtal sa Arnold Dory.

Dory by sa krvi nebol dorezal. Mlčala.

- Vrav, stvora nešťastná, lebo ti zaraz zotnem hlavu! – vytiahol Arnold svoj povestný meč,



ktorý už mnohých Turkov pripravil o život. Dora stále čušala a triasla sa na celom tele ako osika.

– *Tak nepovieš? Priprav sa na smrť!* – rozohnal sa Arnold.

Dora sa mu vrhla k nohám a bozkávala mu zaprášené čizmy.

– *Milosť, odpusť stvore nešťastnej, pane môj, to nie ja, to ona. Ja som len plnila jej príkaz!*

– *Aký príkaz? Kobo?*

– *Vašej milostivej panej Júlie...*

Arnolda sa zmocnila zlá predtucha. Pri-nútil Doru, aby mu všetko rozpovedala. Tá v strachu povedala všetko od začiatku, počnúc kliatbou starej žobráčky.

Arnold neveril svojim ušiam. Potom povedal Dore:

– *Teraz choď späť na hrad a svojej panej povedz, že všetko si vykonala tak, ako ti narádzala. O tom, čo sa tu stalo a o mne jej nič neverav.*

Dora utekala na Pajštún, len sa tak za ňou prášilo. Keď bola celkom blízko, zdalo sa jej, že jedna z vyškerených tvárí na krakorcach múrov hradu sa pohla a vyplazila na ňu posmešne jazyk. Striaslo ju a z posledných síl prišla k hradnej panej Júlii a povedala, že jej príkaz splnila. Júlia sa spokojne usmiala a svojho siedmeho syna opatrne prikryla krásnym čipkovaným závojom...

Skrýša u suseda

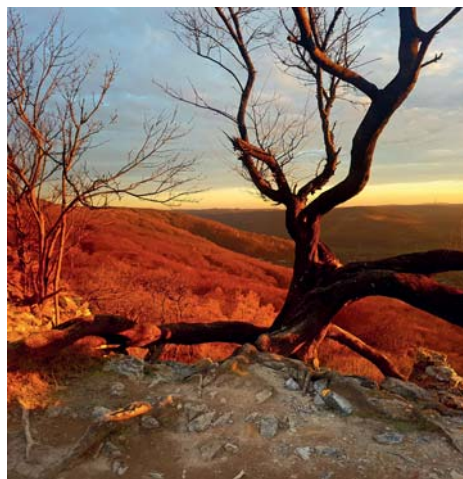
Arnold zbral kôš s novorodencami a cváľal s ním do hradu svojho priateľa. Zle sa mu dýchalo od tolkej zloby, ktorá sa mu zavráťala do duše. Nemohol stále poňať, že to urobila práve Júlia. Stromy v lese ho švihali po tvári svojimi konármi ako výčitky, že dovolil, aby to zašlo až takto ďaleko. Krivé prsty konárov mu hrozili. On sám však už vo svojom živote bol vystavený mnohej bolesti a príkoriu. Vedel preto, že len zmiernením a odpustením možno dôjsť k cieľu, nech je cesta akákoľvek hrboľatá a navonok bezútešná.

Vedel, čo treba urobiť a on za tým šiel. Keď svojmu susedovi rýchlo vysvetlil, že na niekoľko rokov potrebuje, aby šesť mladých ľudských životov našlo svoju skrýšu v jeho hrade, ten súhlasil. Zanechal mu aj slušnú donáciu, aby jeho šesť potomkov úspešne mohlo žiť až

do času, keď pravda bude môcť vyjsť na svetlo božie.

Dorin koniec

Na Pajštúne sa zatiaľ zdalo, že všetko je v najlepšom poriadku. Júlia sa vzorne starala o svojho prvorodeného syna a v radosť očakávala Arnoldov príchod. Ten sa síce vrátil



skôr, ako si myslela, ale ich zvítanie sa zdalo byť stretnutím šťastia dvoch rodičov, ktorým nakoniec osud nadelil možnosť pokračovania rodu.

Navonok zavládli na hrade Pajštún šťastné dni. Obaja rodičia si spoločne užívali prítomnosť sladkého batôžka, v ktorom bol zabalený ich syn. Nič ich šťastia však na chvíľu pretrhla udalosť, ktorá akoby predznamenovala, že nebude všetko len také pokojné, ako sa navonok zdalo. V jedno ráno totiž zo svojej izby vybehla stará Dora, ktorá s nezrozumiteľnými škrekmi utekala až k strmému zrázu neďaleko Pajštúna a z veľkej výšky skočila dolu. Arnold a Júlia ju dali hľadať, jej telo sa však nikdy nenašlo.

Hradný pán to akoby nechápal, ale Júlia si vydýchla, pretože si myslela, že jediný svedok jej ohavného činu zišiel zo sveta...

Sedem krakorcov

Život na Pajštúne plynul ďalej. Júlia, ktorá si myslela, že jej strašné tajomstvo sa stratilo so smrťou Dory, si všimla, že Arnold nemal až takú veľkú radosť zo svojho mužského

potomka. Myslela si, že to je preto, lebo je už starý a unavený bojom i životom. Ani svojej manželke sa už nevenoval ako muž, aj preto sa Júlia spustila s istým mladým dôstojníkom, ktorý sa jej už dávno páčil. Začala tiež usporadúvať na Pajštúne rôzne zábavy, o ktorých šli všelijaké chýry. Možno tým chcela vyprovokovať svojho manžela, možno chcela prehlušiť svoje výčitky svedomia. Arnold sa však tváril, akoby mu bolo už všetko jedno.

Raz nadránom, keď Júlia odprevádzala posledných hostí, sa jej zazdalo, že nad jej hlavou sa čosi pohlo. Pozrela sa nahor a zbadala sedem krakorcov, ktoré podpierali múr nad nimi. Na ich konci boli rôzne vyškerené tváre, ktoré mali vystrašiť nepriateľa, ak by sa so zlým úmyslom priblížil k Pajštúnu. Mali príšernú podobu, ale jedna maska z nich bola inakšia. Tá tvár sa akoby vysmievala s vyplazeným jazykom. Striaslo ju a spomenula si na svojich siedmich synov, ktorých porodila a o ktorých si myslela, že žije už len jeden...

Všetci zmeraveli

Takto uplynulo takmer pätnásť rokov. Na tú chvíľu čakal pán hradu. Dal usporiadať veľké rytierske hry a pozval na ne aj svojho priateľa z hradu, kde žilo šesť jeho ďalších synov. Začali sa veľkolepé súboje a hry, vo všetkých vyhrali šiesti mládenci, ktorí dovtedy nosili na tvárach prilbice. Keď sa títo na záverečnej slávnosti posadili za stôl k Arnoldovi, Júlii a k ich synovi, sňali si prilbice. Všetci zmeraveli. Podoba všetkých siedmich bola neodškriepiteľná!

Júlia, ktorá dovtedy nič netušila, náhle stratila vedomie a museli ju kriesiť. Arnold vtedy vstal a zaburácal:

– *Povedzte mi, čo si zaslúži ten, kto by chcel dať zmárniť šesť nevinných životov?*

Prítomní v sále nerozumeli, čo hovorí.

– *Čo si zaslúži matka, ktorá dá zavraždiť svojich šiestich synov? No povedzte?*

– *Smrť, smrť, – zašumelo salón.*

– *Veru, smrť štátim hlavy mečom. Počula si! Si odsúdená!*

Arnold vytiahol z pošvy svoj meč a rozohnal sa. Bol by to aj urobil, ale tí, ktorí stáli najbližšie pri ňom, ho schytili a odzbrojili.

Nastalo hrobové ticho a všetci hľadeli na rozrušeného hradného pána a na príšerne bledú hradnú paniu.

– *Tak ma teraz počúvajte, rozpoviem vám všetko, – začal Arnold a povedal všetko, počnúc kliatbou starej žobráčky.*

Jeho sedem synov sa postavilo za neho a hľadeli na svoju matku. Tá padla na kolena a pred všetkými kolenačky prišla k svojmu mužovi a bozkávala mu čizmy.

– *Odpusť mi, pán môj, odpusť. Nevedela som, čo robím.*

– *Nevedela? Veľmi dobre si to vedela. Ani len tá stará Dora to už nevládala uniesť a radšej sa sama zmárnila.*

– *Naozaj nevedela, bola som prekliata...*

Po dlhom premýšľaní a na príhovor synov Arnold nakoniec ušetril jej život. Po čase videl, že Júlia sa zmenila, z hrdej, spupnej ženy sa stala pokorná, milujúca matka.

A takou bola nakoniec až do svojej smrti.

K O N I E C

(c) Anton Pižurný, foto: Dominik Katona, on

Skala pavlínov

Názov hradu Pajštún pravdepodobne pochádza z nemeckého základu Paulenstein. Je to najčastejšie pomenovanie hradu, ktoré v preklade znamená skala pavlínov. Tento názov dostal podľa blízkeho kláštora a kostola pavlínov v Marianke.

Hrad Pajštún sa v písomných dokladoch uvádza pod nemeckými a neskôr maďarskými názvami, končiacimi koncokou -stein alebo -kő. Obidve koncokvy sú bežné pre všetky názvy hradov. V preklade značia kameň a svedčia o zvyčajných polohách našich hradov. V roku 1349 sa hrad spomína pod názvom Perostyan, 1389 – Paylstain, 1390 – Prostyan, Porustyan, 1404 – Porostyan, 1592 – Pailnstain, 1634 – Paistun, 1773 – Paulenstein, Borostyánkő, Plauenstein, Paistun, 1808 – Stupawský Podzámek, Borostyánkő, Ballenstein vulgo Paulenstein.

Jediným umeleckým artefaktom na hrade Pajštún sú momentálne maskaróny – podobizne škeriacich bytostí, ktoré mali odradiť nevitáných návštevníkov prichádzajúcich k hradu. Zakončujú oporné konzoly pre ďalšiu nadstavbu, takzvané krakorce.

Maskarónov je v murive zachovaných šesť, pričom päť z nich je pekné pohromade a jeden osamel, pretože niektoré z niekdajšieho radu už boli zničené. Siedmy leží dole na chodníku pod hradbami a každý okoloidúci si ho môže ohmatať. Je otlčený, takže už nemožno presne identifikovať výraz jeho tváre (alebo papule).

Zaujímavé je, že väčšina maskarónov má ohybné úšklabky, podobne ako mávajú chrlice v starých gotických stavbách. Ale jeden z päťice, druhý sprava, sa veselo škľabí. Možno je to úsmev, možno úšklabok určený nezvaným prišielcom: len poďte, nech si na vás zgustneme. Maskarónov, ktoré zrejme podpierali nejaký arkier, bolo pôvodne zrejme deväť. Na hrad pribudli počas jeho renesančnej prestavby okolo rokov 1640 až 1650. V literatúre sa píše, že podobný maskarón je aj na Bojníckom zámku.

Majiteľ oboch hradov bol ten istý – úspešný politik gróf Pavol IV. Pálffy a v jeho službách bol v tom čase taliansky staviteľ Filiberto Luchese. Kto bol autorom maskarónov, však známe nie je.

Anton Pižurný

Autor Anton Pižurný pochádza zo Želiezoviec. Pôsobil v Banskej Štiavnici a na ostrove Reunion. Píše básne a prózy. Povešť o hrade Pajštún je z jeho pripravovanej knihy Povesti medzi láskou a smrťou, ktorá bude uvedená na knižný trh 7. septembra 2021.

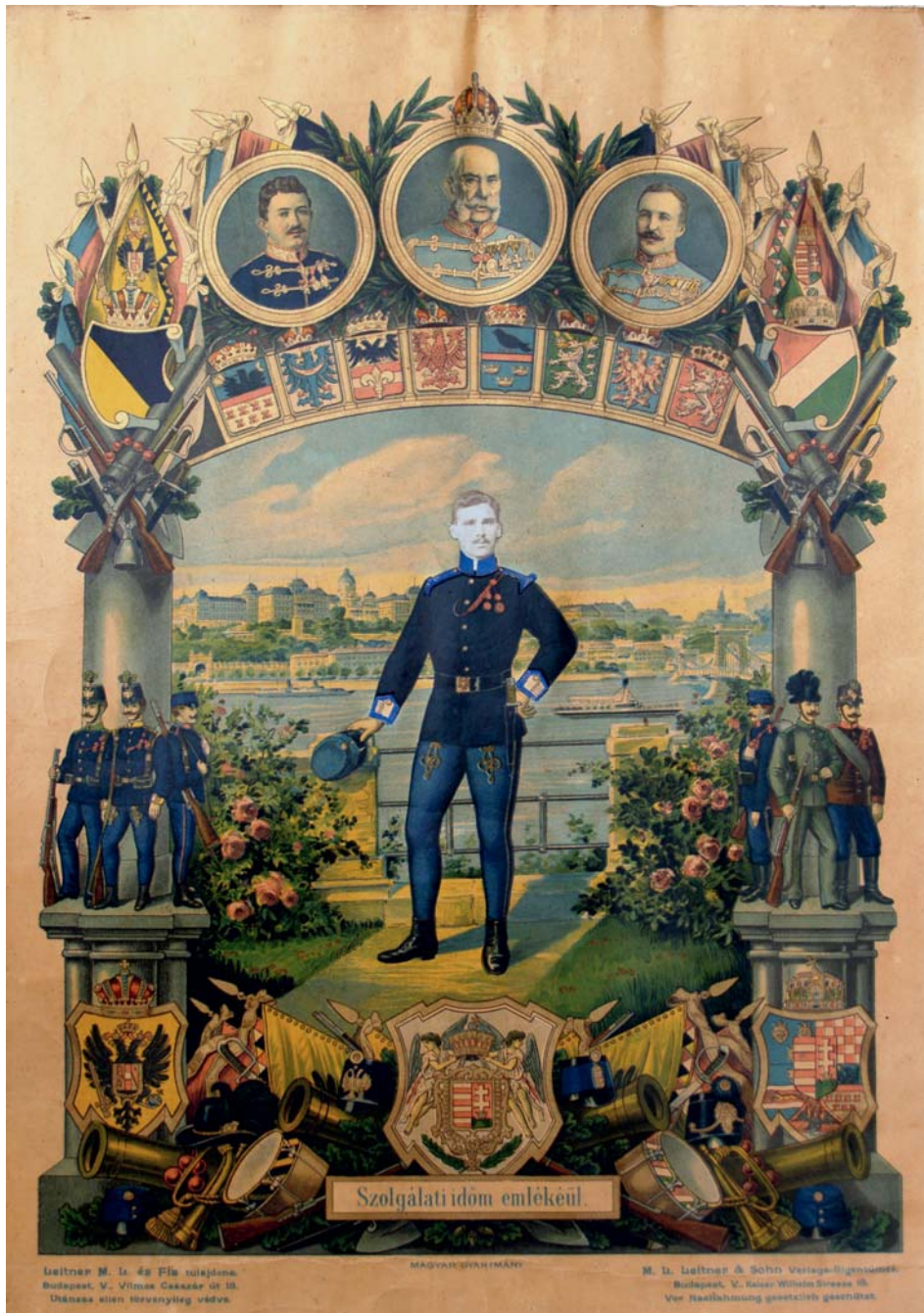
V rokoch prvej svetovej vojny

Osudové výstrely Gavrila Principa v Sarajeve 28. júna 1914 skončili život následníka rakúsko-uhorského trónu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželky grófky Žofie Chotkovej. Touto udalosťou sa neskončil len život jedného člena rodu Habsburgovcov, od ktorého nastúpenia na trón si veľa sľubovala aj slovenská politická reprezentácia, ale celý jeden úsek ľudských dejín.

Atentát uvoľnil rokmi nahromadené napätie vo vzťahoch medzi hlavnými európskymi mocnosťami a stal sa impulzom na rozpútanie prvej, skutočne svetovej vojny modernej doby, ktorá úplne relativizovala dovtedajšie hodnoty a zapríčinila ich následné zrútenie. Na konci vojny, po nesmiernych obetiach (okolo 10 miliónov mŕtvych vojakov na frontoch a ďalšie milióny doživotných mrzákov) sa svet úplne zmenil. Zaniklo viacero štátov, najmä monarchií, vyvíjajúcich sa aj niekoľko storočí. V mnohých krajinách prebehli sociálne a národné revolúcie, ktoré zmietli staré, neživotaschopné režimy. Na konci vojny, roku 1918, už existoval celkom iný svet, úplne odlišný od toho z roku 1914. Priniesol slobodu aj desiatky rokov utláčanému slovenskému národu a otvoril mu nové, dovtedy nebývalé možnosti rozvoja v novej Česko-Slovenskej republike.

Dôsledky vojny

Desiatky, ba stovky Stupavanov a Mástčanov sa v druhej polovici roku 1914 náhle ocitli vo víre svetových vojnových udalostí, v prvých bojových líniiach na frontoch. Mnohí sa dostali do zajatia v Rusku a neskôr v Taliansku. Niektorí potom následne vstúpili do česko-slovenských légii, ale boli aj prípady tzv. zelených kádrov, rakúsko-uhorských vojakov, ktorí dezertovali do vnútrozemia a skrývali sa v horách. Najmä na konci vojny sa lesy v malokarpatskej oblasti doslova hemžili ozbrojenými i neozbrojenými dezertérmi, ktorí značne prispeli k rozkladu rakúsko-uhorského duálneho štátu a jeho miestnych politických štruktúr. Dôsledky vojny dopadli rovnako aj na jednoduchých ľudí v zázemí. Popri narastajúcom nedostatku základných životných potrieb v severných stolicích Uhorska, teda na Slovensku, už v úvodných týždňoch vojny prebehla vlna protislovenských akcií, ktoré ešte umocnili predchádzajúci útlak Slovákov uhorskou vládou. Akýkoľvek náznak slovenského národného cítenia sa pokladal za nevlastenecký, panslávsky, teda vlastizradný, a na mnohých miestach došlo aj k fyzickému napadnutiu angažovaných Slovákov, ich zatýkaniu a zatváraní do väzenia. Stupavský volebný obvod, známy ako „panslávsky“ rajón, sa dostal do pozornosti cisársko-kráľovskej tajnej polície, ktorá v tomto období medzi nebezpečných, protištátno orientovaných Slovákov zaradila aj miestneho občana Jána Boráka zo Stupavy, takisto poslanca za stupavský volebný okres, vajnorského farára Ferdiša Jurigu, a mnohých ďalších občanov z okolitých obcí a Bratislavy. Stupavský kronikár o niekoľko rokov po skončení vojny opísal situáciu v obci nasledovne: „Keď ona nijakým spôsobom sa ukončiť nedala, prišiel nedostatok potravín a všetkých potrieb. Prišli násilné rekvirácie, vydávané boli lístky na úradne ustálené dávky potravín a iných článkov... ľudia boli pri-



nucovaní i upisovať vojnovú pôžičku, na ktorú vynaložené peniaze javia sa teraz už navždy stratenými. Nastala všeobecná bieda a núdza a tento stav prirodzene len napomáhať mohol krásnu prácu oslobodenia slovenského národa, čo konečne i došlo k cieľu.“

Trojdohoda vs. Trojspolok

Vojna sa však začínala väčšinou radostným spevom maďarských a maďarónskych hurá-vlastencov a výzvami na rozdrvenie panslavistického nebezpečenstva, ktorého centrom malo byť Srbsko. Aj pod vply-

vom tlaku zmanipulovanej „verejnosti“ Rakúsko-Uhorsko obvinilo z atentátu na následníka trónu Srbsko a po nesplniteľnom ultimáte mu vypovedalo 28. júla 1914 vojnu. Nasledovala reťazová reakcia vlád rozhodujúcich mocností, ktoré viazané spojeneckými zmluvami postupne vstupovali do vojny na obranu svojich spojencov. Po Rusku, Nemecku a Francúzsku sa do vojny 4. augusta 1914 zaangažovala aj najväčšia imperalistická mocnosť tých čias – Veľká Británia. Tento dátum sa považuje za oficiálny začiatok dovtedy najväčšieho vojenského stretnutia v dejinách, do ktorého sa postupne zapojilo viac ako 30 štátov s približne 1,5 miliardou obyvateľstva. Vo vojne bojovali proti sebe dva znepríatelené tábory štátov – Trojdohoda (Veľká Británia, Francúzsko, Rusko, neskôr Taliansko, USA a ďalší) a Trojspolok (Nemecko a Rakúsko-Uhorsko bez tretieho člena spolku Talianska, neskôr Turecko a Bulharsko).

Vojna, rozsah ktorej si zo začiatku nikto nevedel predstaviť, znamenala obrovský zásah do života celej spoločnosti. Obrovské masy, predovšetkým mužskej populácie, boli odvedené do bojujúcich armád a ostatné obyvateľstvo vtiahnuté do vojnovnej mašinérie dovtedy nevídaných rozmerov. Najmä centrálné mocnosti (Nemecko, Rakúsko-Uhorsko) veľmi rýchlo vyčerpali svoje ekonomické zdroje, čo sa vzápätí prejavilo v rýchлом narastaní biedy a chudoby v radoch ich obyvateľstva.

Na začiatku vojny Rakúsko-Uhorsko zmobilizovalo takmer dva milióny mužov a po mobilizácii disponovalo takmer tri a pol miliónovou armádou. Vlastenecké nadšenie maďarónskych kruhov sprevádzalo mobilizáciu aj v Stupave. Najväčšia časť zmobilizovaných Záhorákov smerovala do 72. pešieho pluku spoločnej armády so sídlom v Bratislave, mnohí ďalší sa ocitli v 14. a 5. delostreleckom pluku spoločnej armády a v 13. vlastibranckom (honvédske) pluku so sídlom taktiež v Bratislave.

Skúšky ohňom

Všetky bratislavské jednotky boli po ukončení mobilizácie zaradené do rámca V. zboru pod velením generála Paula Puhalla v zostave 1. armády pod velením generála Viktora Dankla. V zostave tejto armády zasiahli už 23. augusta 1914 do bojov vo východnej Haliči počas ofenzívy rakúsko-uhorských vojsk proti 4. ruskej armáde v priestore Lublina. Už v týchto počiatkových bojoch utrpeli ťažké straty tak 72. peší pluk, ako aj 13. vlastibrancký pluk. Po určitých úspechoch boli jednotky V. zboru zatlačené a celú jeseň 1914 i nasledujúcu zimu bojovali na predhore Karpát. Neskôr, až do mája 1915, zvädzali urputné boje proti ruským jednotkám, ktoré prenikli cez Karpaty do priestoru Medzilaboriec a rieky Uh.





1269–2019
750
STUPAVA

Po odrazení ruského útoku sa opäť jednotky zboru presunuli do Haliče, kde celý rok 1915 podnikali urputné ofenzívne operácie. Opätovnú skúšku ohňom prekonal počas letnej ruskej ofenzívy v roku 1916, keď zvädzali tvrdé boje proti útočiacej Brusilovovej armáde. Práve na bojiskách v Haliči a na východnom Slovensku počas rokov 1914 – 1916 skončilo svoju životnú púť najviac zo 105 občanov Stupavy a 27 občanov Mástu, ktorí padli v prvej svetovej vojne. Najväčšie straty boli práve v prvých mesiacoch vojny, keď velenie rakúsko-uhorskej armády nevládalo taktiku moderného boja a hnalo vojakov doslova na jatky.

Po bojoch v Karpatoch sa 72. peší pluk a 14. pluk poľného delostrelectva presunuli v roku 1917 do zostavy 5. rakúsko-uhorskej armády pod velením generála Svetozára Borojeviča do Talianska. Trinásť honvédskeho pluku bol poskytnutý spojeneckému Nemecu na nasadenie do severného Francúzska, kde pôsobil v zostave nemeckých vojsk v Alsasku. Po skončení vojny sa 19. decembra 1918 asi 1 000 vojakov tohto pluku vrátilo do Bratislavy, kde sa ich rúcajúca sa uhorská moc bezúspešne pokúšala použiť na obranu proti postupujúcim česko-slovenským jednotkám.

Posledná ofenzíva

Do najtvrdších frontových bojov sa dostali jednotky presunuté do Talianska. V priebehu vojenských operácií od začiatku mája až do konca leta 1917 spolu so 71. peším plukom z Trenčína odrazili za veľkých strát až 11 talianskych ofenzív v oblasti riečky Soča pri talianskej Gorizii. Po ťažkých obranných bojoch prešli potom rakúsko-uhorské a nemecké vojská na konci októbra 1917 do protiútok, na ktorom sa zúčastnili aj bratislavské pluky. Útok skončil stabilizáciou frontu na rieke Piave, ktorý tam vydržal až do júna 1918, keď začala v tomto priestore posledná rakúsko-uhorská ofenzíva. V jej najexponovanejších miestach sa na nej zúčastnil opäť 72. peší pluk. Ofenzíva po niekoľkých dňoch stroskotala a nasledoval už len postupný rozklad rakúsko-uhorských vojsk, ktoré zavŕšila spojenecká ofenzíva v severnom Taliansku a vzbura najmä slovenských vojakov 25. pluku z Lučenca na konci októbra 1918. V dôsledku týchto skutočností sa rakúsko-uhorská armáda viac-menej rozutekala. Vo vzniknutom zmätku zanikol aj



Vdovy a siroty z Mástu.



Certifikát účasti v zahraničnom odboji.



Odvrátená tvár vojny - poľný lazaret.

bratislavský 72. peší pluk. Severné Taliansko je tak posiate hrobmi statočných Záhorákov, ktorí v radoch rakúsko-uhorskej armády prinášali nezmyselné obete „za cisára pána a jeho rodinu“.

ruského zajatia, čo bol asi aj jeden z dôvodov, prečo boli prevažne slovenské pluky presunuté z ruského frontu do Talianska. Ani v cudzorečovom prostredí však morálka slovenských vojakov rakúsko-uhorskej armády nevzrástla. Na talianskom fronte

V záverečnej fáze vojny sa rozklad rakúsko-uhorskej armády prejavil najmä útekmi do zázemia a vojenskými vzburami. Dlhodobý národnostný útlak, ľudské a občianske ponižovanie slovenských vojakov zapríčinili, že práve oni boli iniciátormi najväčšieho počtu vojenských vzbúr (asi 20 %, hoci tvorili len čosi 4 % mužstva). Vojenská vzbura neobišla ani 72. peší pluk v Bratislave. Dňa 5. júna 1918 sa v tzv. Vodných kasárňach (dnešná budova Slovenskej národnej galérie) v Bratislave vzbúrilo 307 navrátilcov zo zajatia, takmer výlučne Slovákov, ktorí boli pridelení k 4. náhradnej stotine pluku. Vzbura bola asi po dvoch hodinách potlačená poddôstojníckym oddielom. Dvaja vodcovia vzbury, Záhoráci Ján Škapík a Martin Jursa, boli postavení pred stanný súd, odsúdení na smrť a 10. júna 1918 zastrelení.

Ďaleko najvýznamnejšou a z hľadiska budúceho vývinu najdôležitejšou formou odporu proti vojne sa stával od začiatku roka 1918 útek vojakov, či už so zbraňou alebo bez nej, do zázemia. Dezertéri, tzv. zelené kádre, sa ukrývali najmä v zalesnených oblastiach. Z celoslovenského hľadiska najmasovejší výskyt zbehov zaznamenávali úrady v malokarpatskej oblasti od Marianky až po Šaštín. Ku koncu vojny úrady predpokladali, že sa tam nachádzalo okolo 4 000 „zelených kádrov“, dobre organizovaných a vedených vodcami vzbury v 72. pluku, ktorým sa podarilo utiecť.

Vojenské vrchnosti a žandárstvo uskutočňovali proti dezertérom pravidelné razie, ktoré sa často končili prestrelkami i smrťou niektorých dezertérov. Rozsiahle razie v lesoch na okolí Stupavy sa uskutočnili 12. a 29. mája 1918. Zúčastnili sa na nich vojaci viacerých náhradných telies plukov sídliačich v Bratislave. Civilné obyvateľstvo však s dezertérmi sympatizovalo a úrady tak mohli hlásiť, že výsledkom akcie bolo zatknutie „len“ 146 osôb.



Stupavský regút do 1. svetovej vojny.

sa takisto dali mnohí dobrovoľne zajať alebo prebehli na taliansku stranu. Pomerne veľký počet z týchto vojakov neskôr vstúpil do ruských a talianskych légii. Podľa povojnových štatistík slúžilo v ruských légiiach asi 7 140 a v talianskych asi 1 000 Slovákov. Mnohí z nich pochádzali práve zo 71. a 72. pešieho pluku. Masy Slovákov pôsobili ako dobrovoľníci aj v americkej (25 440) a francúzskej (7 140) armáde. Medzi nimi i veľa Záhorákov.

Hnutie „zelených kádrov“ sa úradom nikdy nepodarilo potlačiť, aj keď občas niektorých zatkli alebo zastrelili pri ozbrojených potýčkach. V závere vojny boli práve dezertéri spolu s navrátiťmi sa vojakmi tými, ktorí svojimi akciami, napr. akciou „Oho! ho!“, úplne rozvrátili starú uhorskú politickú správu a pomáhali preberať moc na miestnej úrovni do rúk domáceho slovenského obyvateľstva.

PhDr. Anton Hrnko, CSc., foto: archív autora

Dezercie a vzbury

Utrpenie doma i na frontoch kombinované s národným ponižovaním privádzalo mnohých slovenských vojakov k presvedčeniu o nezmyselnosti vojnového snaženia Rakúsko-Uhorska. Už v prvých rokoch vojny dezertovalo množstvo Slovákov do

Úrodné roky stupavskej hádzanej (4.)

Pri pohľade späť na pôsobenie Tatranu v celoštátnej lige sa vynárajú otázky, prečo sa v Stupave nepodarilo udržať hádzanú na najvyššej úrovni dlhšie ako jeden rok. Možno to vyjadriť konštatovaním, že vždy nám niečo chýbalo, aby sme sa mohli usadiť medzi hádzanárskou elitou.



Za základný problém možno považovať, že v tom čase sme nemali v Stupave športovú halu, ktorá bola podmienkou pre účasť v celoštátnej lige. Hneď v prvom ročníku sme sa presvedčili, že vlastný hráčsky káder neumožňuje dlhodobú účinkovať v lige. Doplnenie kvalitnejšími hráčmi z finančných dôvodov nebolo možné. Ekonomické možnosti hádzanárskeho oddielu sotva stačili na zabezpečenie vlastných súťaží. Napriek tomu sa podarilo dostať do Stupavy hráčov z Malaciek (Mišo Sivák, Vlado Pavlík a Milan Mikulčák), z ČH Bratislava (L. Tübler, L. Polčík, Beňo, A. Georgijevský) a z Vajnora (J. Vlašič a študent vysokej školy J. Vysokai). Nakoniec sa podarilo zostaviť pomerne dobré mužstvo z chlapcov, ktorí boli ochotní hrať za Stupavu v amatérskych podmienkach. I v ďalších postupových ročníkoch chýbalo najviac domáce prostredie, hoci návštevy haly v Bratislave boli nad priemerom ligy.

Tréning až po práci

Podmienky na tréning boli časovo obmedzené, trénovalo sa po pracovnej dobe. V tom čase všetci hráči pracovali alebo študovali. Napríklad traja z nich (L. Ivica st., V. Pavlík, J. Malec) pracovali v Cevaservise. Pracovná doba bola od 6.00 do 14.30. Situácia bola taká, že v nedeľu hrali zápas na západe republiky v Plzni a v pondelok ráno o 6.00 boli v práci. Prvoligoví tréneri museli mať zodpovedajúcu trénerskú kvalifikáciu, a tú v Stupave nikto nemal. Situácia sa musela preto riešiť trénermi Jursíkom a neskoršie Kuchyňkom. Oba-

a Mesta Stupava vybudovať mestskú športovú halu. Veľkú zásluhu na tom mal aj vtedajší predseda TJ Tatran Stupava Vilo Maroš. V hale sa nachádzali šatne, sociálne zariadenia, klubovňa a hľadisko pre 400 sediacich divákov. Navyše, palubovka bola položená tak, aby bol jej povrch vhodný i pre hádzanú. V roku 1993 začali jednotlivé družstvá využívať halu na tréningy a hrali v nej svoje domáce zápasy. V ročníku 1993/1994 súťažili muži v II. celoštátnej lige. V kádri boli hráči J. Malec, R. Jánoš, L. Ivica st., V. Pavlík, P. Draškovič, L. Gábriš, V. Valachovič, R. Kovács, P. Hlavtúr, J. Puškáč, P. Geisse, B. Révay, L. Ivica ml. a M. Prokop. Trénerom mužstva bol M. Jančár, asistentom V. Pšenko, vedúcim Ján Šembera a lekárom MUDr. Ján Koreň. Hádzanársky oddiel TJ Tatran Stupava sa pretransformoval na HC (Hádzanársky klub) Tatran Stupava.

Pod novým názvom i v novej súťaži

Stupava obsadila pri svojej premiére v najvyššej domácej súťaži – II. slovenskej národnej lige – tretie miesto. V sezóne 1995/1996 to bola 5. priečka, pričom Vlado Pavlík bol vyhlásený za najlepšieho



hráča súťaže. V ročníku 1996/1997 vyhral Tatran opäť druhú ligu a po reorganizácii súťaží pôsobil v prvej lige. Do novovytvorenej extraligy sa však administratívnym zásahom nedostal, čo považovali Stupavčania za veľkú krivdu, pretože reorganizačné zmeny sa udiali počas rozohraných súťaží, čo sa priecilo všetkým dovtedy platným zásadám súťažného poriadku. Toto chaotické obdobie hádzanej nepomohlo a výsledky boli „kolísavé“.



Na objasnenie: pred reorganizáciou sa hrala I. liga (celoštátna – československá), po nej slovenská a česká národná liga – II. liga. Po reorganizácii vznikli samostatná slovenská a samostatná česká extraliga. Z národných líg sa stali I. slovenská a I. česká liga. Táto súťažná štruktúra platí dodnes.

Nové tisícročie

V I. lige sa držala stupavská hádzaná do konca minulého storočia. Ďalšie spomienky

na hádzanársku históriu však nechám už na pokračovateľa, ktorý sa rozpamätá na to, čo sa dialo od začiatku nového tisícročia. Keďže sa však v hádzanárskom svete i v stupavskej hádzanej udialo veľa vecí, pokúsím sa priniesť ešte ďalšie zaujímavé pohľady na dianie v tomto športe, na reprezentantov zo Stupavy, rozhodcov, atď. Hádzanárski priaznivci si ešte určite radi na nich spomenú.

Svetozár Prokeš sen.

Foto: archív priaznivcov hádzanej



ja boli profesionálmi a stupavské amatérske podmienky len veľmi ťažko znášali. Spolupráca s našim trénerom M. Jančárom nebola takisto ideálna a pre účinkovanie v I. lige nebola prínosom. Možno povedať, že hoci podmienky neboli ligové, láska k športu a ochota pracovať v amatérskych podmienkach ukázala, že určité výsledky možno dosiahnuť, ale na ligu to nestačilo. Možno chýbalo trochu viac šťastia a účasť v najvyššej súťaži mohla byť zachovaná.

Čo nasledovalo po I. lige?

Prvého januára 1993 vznikla samostatná Slovenská republika, čo malo za následok aj reorganizáciu všetkých športových súťaží, v ktorých dovtedy spolu súťažili slovenskí a českí športovci. V Stupave sa podarilo vďaka spolupráci TJ Tatran Stupava, Tenisového klubu, Slovenského zväzu telesnej kultúry



Optimista

Absolvoval bratislavskú školu umeleckého priemyslu. Vo svojej tvorbe sa venuje malbe, ilustráciám, grafike a komiksom. V deväťdesiatych rokoch bol art directorom vo viacerých renomovaných reklamných agentúrach. Známy je aj ako kapelník skupiny A'conto. Od roku 2015 žije v Stupave v Mlyne. Má päť detí. PETER STANKOVIČ.

„Som demokrat,“ začal náš rozhovor v ateliéri, kde sa krásne staré mieša s novým. Vóna akrylu a tichý hudobný podmaz dávajú tušiť, že rozhovor bude príjemný. „Rád sa rozprávam pri práci,“ pokračuje Peter. „Keby sme len tak sedeli, bol by som nervózny,“ usmieva sa.

Vyzerá to, že si sa tu usadil?

Áno, určite. Vyrastal som v Bratislave, v centre na Kollárku. Prešporok mám v srdci a budem ho milovať navždy. Potom ma zavialo na Záhorie, kde som našiel pokoj. V Borskom Svätom Jure som mal babku a od roku 2003 sme tam

s Monikou začali bývať. Ten dom nám teraz slúži ako chalupa. Ďalšou stanicou bol pre nás Plavecký Štvrtok. Tak, ako prichádzali postupne deti, spolu ich máme tri, rozhodli sme sa pre Stupavu. Svokor Ján Vančo tu v sedemdesiatych rokoch kúpil s kamarátom a kolegom sochárom mlyn v parku.

Keď si chodil na „šupku“, z domu to bola pre teba vlastne len prechádzka...

Áno, vybehol som hore, okolo prezidentského paláca a potom do školy na Palisády. Nebolo to však jednoduché a priamočiare. Na školu som robil prijímačky

dvakrát, ale bez protekcie som sa nedostal, tak som absolvoval štúdium v umelecko-dekoračných ateliéroch Slovenského národného divadla a bola to ozaj dobrá škola. Pre mňa výborné základy výtvarníctva. Neskôr som absolvoval vojenčinu a až potom strednú umeleckú školu, takzvanú ŠUP-ku.

Patril si k tým deťom, čo kreslili od malička?

Moja mama hovorila, že som sa farbičiek celkom vážne chytal už ako dvojročný. Tak sa jej to páčilo, že s kamenným výrazom v tvári vyhlasovala, že budem maliarom. Keď som si pred časom prezeral tie staré počmárané knihy, neviem, kde nabrala to presvedčenie...

Do tvojho života patrí aj hudba...

Ono je to tak, keď skupina nevystupuje, akoby neexistovala. Z času na čas sa preto A'conto nechá počuť. Teraz nahrávame, pracujeme na novej skladbe. Je to presne tá hudba, ktorá je v tomto nervóznom svete taká potrebná. (Zapína prehrávač a v okamihu nás prenesie niekam na pobrežie s drinkom v rukách. Funky je presne také.)

Vráťme sa k maľovaniu. Ilustrácie a komiksy?

Robil som v reklamke, ale to je práca na dobu určitú. Zárobok dobrý, musíš byť však stále invenčný, plný nápadov, až ti to vyžmýka mozog. Roky ilustrujem detské knižky a školské učebnice. Nedávno som dorobil druhú knihu fantasy série pre Českú republiku, o chlapcovi, čo zažíva úžasné príbehy s pirátmi. Dobré som sa pri tom pobavil.

Odkiaľ čerpáš námety? Robíš si zápisky?

Som optimista a moje obrázky sú ako príbehy s dobrým koncom. Keď som vystavoval v Ríme, tak sme si s Talianmi rozumeli. Majú zmysel pre humor. Boli nadšení a ja šťastný. Moja práca si ako každá iná vyžaduje sebadisciplínu, preto musím plánovať, čo kedy a ako. V Stupave som spokojný, je to krásne, inšpiratívne mesto. Myslím si, že tu žije veľa šikovných a vnímavých ľudí.

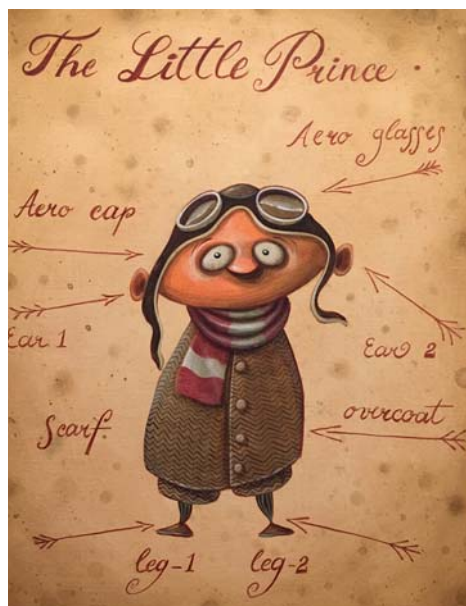
Užiť sa voľnou tvorbou nie je ľahké. Pripravuješ výstavu, nejaký projekt?

Tento rok som vystavoval vo Viedni a uvidím, čo ma čaká v tom budúcom. Je ťažká doba, preto nechcem predbiehať. Je to tak, že kapela musí hrať a výtvarník vystavovať.

Po čom túžiš?

Chcel by som, aby sa nič nezmenilo k horšiemu. Aby si ľudia vážili, čo majú. Verte, že nám je tu najlepšie na svete!

Eva Švoňavová, foto: švo



Peter Stankovič

Miesto narodenia: Bratislava

vek: 60 rokov

znamenie: VÁHY - váhavý, rozvážny - až vekom som sa naučil, že niektoré veci netreba rozhodovať, že sa upracú tak nejako samé :)

oblíbené jedlo: mám rád mäsko a zeleninu.

Vianoce inak

Všetci sme boli doteraz zvyknutí na to, že sa stretáme v mestečku pod vianočným stromčekom, v príjemnej sviatočnej atmosfére. Že si pozrieme program, zaspievame vianočnú koledu spolu s účinkujúcimi, zohrejeme sa pri horúcom čaji alebo prehodíme pár slov so známymi. Tento rok však bolo všetko inak, a preto sme rozhodli, že aspoň vianočné koncerty a detské divadelné predstavenia preniesieme priamo k vám domov. Vždy v čase začiatku vystúpenia nájdete na facebookovej stránke MKIC odkaz, pomocou ktorého si budete môcť dané vystúpenie pozrieť. Tešíme sa na Vás v online priestore!

Projekt podporil Bratislavský samosprávny kraj



Musica Ursusica

Stredoveká hudobná skupina fungujúca v rámci Skupiny historického šermu URSUS zo Stupavy si pre divákov v predvianočnom čase pripravila pásmo stredovekých, ľudových i filmových piesní. Takto nejako by mohol vyzeráť advent v stredovekej taverne :) Poslucháči si mohli užiť aj zaujímavé via-



nočné piesne v netradičnom znení. Určite nemohla chýbať snáď najznámejšia vianočná koleda Tichá noc, ktorá po prvý raz zaznela v kostole sv. Mikuláša v Oberndorfe pri Salzburgu 24. decembra 1818. Bez rozprávky Tri oriešky pre Popolušku si Vianoce snáď ani nedokážeme predstaviť. V podaní skupiny Musica Ursusica odznela aj pieseň z tohto skvelého filmu, ktorú si môžete pamä-

tať práve z plesu na zámku. Na koncerte odzneli však aj niektoré netradičné koledy. Pre poslucháčov na Slovensku je švédka koleda Jul, jul, strålande jul pravdepodobne neznáma, vo Švédsku však ide o najznámejšiu vianočnú pieseň 20. storočia. A tak sa vďaka podujatiu Vianoce inak dostala aj do príbytkov Stupavčanov, ktorí si ju mohli vychutnať v aranžmáne pre husle a gitaru.



Komorný koncert

V rámci netradičného online koncertného cyklu Vianoce inak odvysielalo Mestské kultúrne a informačné centrum v Stupave aj komorný koncert v podaní interpretov Blanky Pavlovičovej a Vladimíra Ondrejčáka, ktorí si pre tento koncert pripravili a odohrali originálne diela pre barokové husle a klasicistickú gitaru. Dve nocturná od nemeckého skladateľa z 19. storočia Johanna Friedricha Franza Burgmüllera doplnili romantickými skladbami z pera Fernanda Sora, Augustina Barrios-Mangorého a Karla Pilssa. Pre umocnenie sviatočnej atmosféry sa záverom koncertu niesli aj koledy v aranžmánoch od Jozefa Zsapku. Vladimír Ondrejčák po zhliadnutí výsledku natáčania ocenil kvalitu obrazového aj zvukového výstupu z koncertov. Tieto sa u stupavských divákov stretli s pozitívnym ohlasom, čo obom interpretom imponuje a tešia sa na ďalšiu spoluprácu.

Martin Muráni



Spevácky zbor Nevädza

Ženský spevácky zbor Nevädza s radosťou pripravuje vystúpenia pre širokú verejnosť. Bolo nám ctou v tejto ťažkej a neobvyklej situácii uskutočniť vianočný koncert netradičnou formou a naším spevom spríjemniť mnohým príjemnú atmosféru v pohodlí domova. Ďakujeme za pozornosť.

Je nám ľúto, že epidémia v tomto roku spôsobila obmedzenia na plánované vystúpenia nášho zboru. Radi spievame pre verejnosť aj zo zámerom udržiavania našich slovenských ľudových tradícií, najmä nášho Záhoria. Spev je náš život,

pieseň je liekom, nech slovenské piesne letia šírim svetom.

Spievame aj v našej autorskej piesni: *Čujte tie tóny veselé, čo nesú šťastie, spievajú ženy z Nevädze o svete o láske. Tie naše piesne slovenské sú nám také milé, spievame vám ich zo srdca pre všetky chvíle. A pre tie chvíle sviatočné pripomínáme aj vianočné.*

Veselo spievame, šťastie, zdravie vám želáme.

Zuzana Mazancová,

ved. zboru OZ Stupavská Nevädza

Foto: Peter Kubička

Pozvánka do online divadla

Už 9. januára sme na desiatu hodinu dopoludnia pripravili v online priestore na našej facebookovej stránke MKIC Stupava detské divadelné predstavenie ZIMNÝ PRÍBEH v podaní Divadla pod hričikom.

K zimným radovánkam detí v minulosti patrilo okrem kopy snehu veľa ľudových tradícií, ktoré vám priblížia naši kamaráti. Spolu sa vyberieme pozrieť aj tie zvieratká v lese, ktoré prerušili zimný spánok a hľadajú si niečo pod zub. Spo-



ločne objavíme, čo všetko sa skrýva pod tým mäkkým páperím.



Počasie v Stupave

Prvého decembra začala meteorologická zima, ktorá potrvá až do 28. februára. Predchádzajúci november ako tretí a zároveň aj posledný jesenný mesiac môžeme zhodnotiť ako konečne suchší (po daždivom septembri a rekordne mokrom októbri) a po teplotnej stránke ako úplne normálny.

Priemerná teplota v Stupave mala v novembri hodnotu $+5,5^{\circ}\text{C}$. Počas mesiaca prevládali anticyklónálne situácie. Stred tlakovej výše sa často nachádzal priamo nad našou oblasťou alebo k nám tlaková výš zasahovala od východu až severovýchodu.

Za takýchto podmienok prúdil najmä vo vyšších vrstvách ovzdušia do našej oblasti teplý vzduch a pri zemi sa v inverznej vrstve nachádzal chladný a vlhký vzduch. Z tohto dôvodu bolo počas viacerých dní novembra v nižších polohách chladnejšie ako vo vyšších polohách.

V STUPAVE NAJVVYŠŠIE MAXIMUM:

$+17,4^{\circ}\text{C}$ (2. a 3. novembra)

NAJNIŽŠIE MINIMUM:

$-3,8^{\circ}\text{C}$ (21. novembra)

Zrážok bolo v uplynulom mesiaci málo, preto skončil ako celok suchý, čiže zrážko-vo podnormálny. Za celý november spadlo počas deviatich dní 25,8 mm zrážok. Na konci mesiaca, presnejšie 29. novembra, sme mohli pozorovať aj prvé snehové vločky. Kvôli slabým zrážkam a kladnej teplote sa však sneh neudržel. Súvislú snehovú pokrývku sme na pár hodín zaznamenali až 3. decembra, keď na zemi ležali 2 cm snehu.

Dátum prvého sneženia v Stupave za posledných 7 rokov:

2014 – 2. decembra

2015 – 23. novembra

2016 – 10. novembra

2017 – 27. novembra

2018 – 18. novembra

2019 – 2. decembra

2020 – 29. novembra

POČET DNÍ SO ZRÁŽKAMI V STUPAVE: 9

NAJVVYŠŠÍ DENNÝ ÚHRN ZRÁŽOK:

8,2 mm (1. novembra)

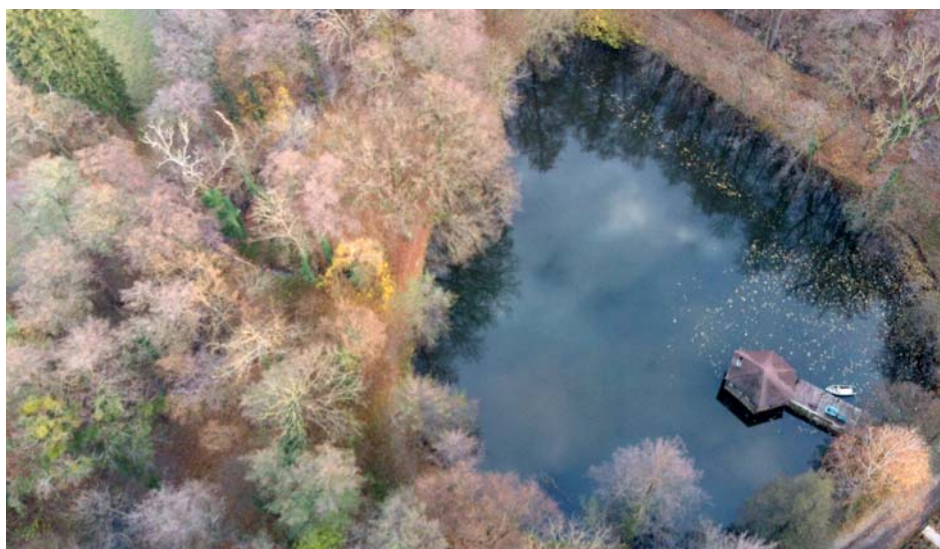
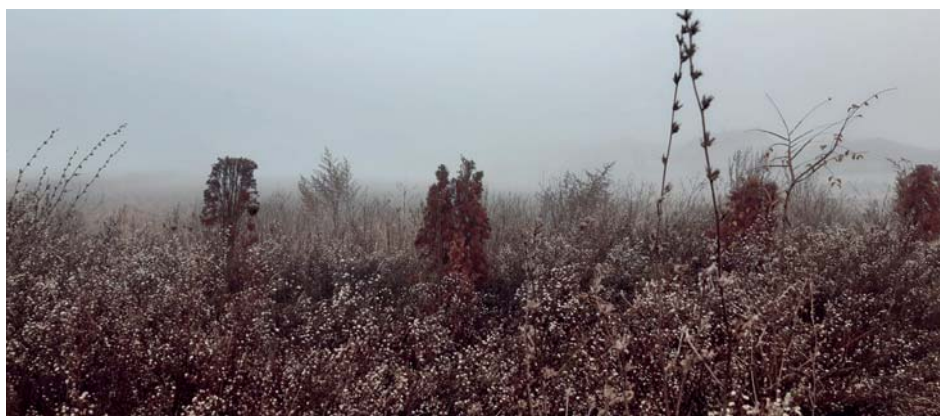
POČET DNÍ S BÚRKOU: 0

POČET DNÍ SO SNEHOVÝMI ZRÁŽKAMI:

2 (29. a 30. novembra)

Jeseň 2020 skončila v Stupave ako tretia najdaždivejšia od začiatku pozorovania (rok 1987). Za mesiac september až november spadlo spolu viac ako 280 mm zrážok. Prvenstvo najdaždivejšej jesene si drží rok 1998, keď napršalo viac ako 323 mm zrážok a na druhom mieste je rok 2007 s 313 mm.

Aktuálne meteo dáta zo Stupavy, ako aj vždy čerstvé predpovede počasia pre Stupavu a okolie nájdete na www.pocasielupou.sk
Peter Štefančin, foto: autor, Michal Ďurica, on





MD
Zlatnícka dielňa Marek Drahoš



**Rodinné zlatníctvo MD sa zaoberá
ručnou výrobou zlatých šperkov,
opravami zlatých a strieborných šperkov
a predajom zlatých šperkov**

Otváracie hodiny

Pondelok	na objednávku
Utorok	od 10 – 17 hod.
Streda	na objednávku
Štvrtok	od 10 – 17 hod.
Piatok	na objednávku
Sobota	od 9 – 12 hod.
Obedňajšia prestávka od 12 – 13 hod.	



Marcheggská 2540/72A
900 31 Stupava, Tel.: 0905 691 017
E-mail: drahoszlatnik@gmail.com

Domáce zvieratá a Silvester

Domáce zvieratá majú všeobecne veľmi citlivý sluch a intenzívne vnímajú zvuky, ktoré my ľudia ani nepostrehneme. Ako teda prežiť silvestrovské oslavy s domácimi zvieratami?

Ovce, kozy, ošípané, hydina a králiky sú všeobecne ustajnené v maštaliach, stodolách, kurínoch a iných podobných priestoroch. Pred silvestrovskými oslavami treba koterce a vchodové dvere zabezpečiť tak, aby zvieratá v strese neunikli. Okná zatemníme polystyrénom, ktorý zároveň chráni zvieratká proti nadmernému hluku, ako aj proti svetelným efektom z ohňostrojov. Môžeme si pomôcť rôznymi nepriehľadnými fóliami a pod. Stále ale nezabúdajme na prístup čerstvého vzduchu, ktorý je pre zvieratá nevyhnutný.

Psy a mačky sú vystavené väčšiemu riziku, nakoľko žijú v tesnejšom kontakte s ľuďmi a teda svetelným a zvukovým efektom počas sviatkov sú vystavené intenzívnejšie.

Mačky chované vonku sa väčšinou niekam schovávajú a ukážu sa až ráno po oslavách. Podľa našich skúseností nie je nič výnimočné, ak sa mačka vráti domov aj po 2 – 3 dňoch.

Mačky chované vo vnútri majú svoje obľúbené miesta, kde sa skrývajú. Môžeme



pustiť hlasnejšie rádio, televízor. Zavrieme a zatemníme okná.

Psa chovaného vonku v koterci umiestnime do garáže, chodby a pod. Priestor zabezpečíme proti úniku a okná zatemníme kvôli svetelným efektom zo silvestrovských osláv. Odporúčame pustiť rádio, aby sa zvýšila hlučnosť v interiéri, a potlačiť tak zvukové efekty pyrotechniky zvonku.

Objímanie a hladkanie nepomôže

Psa chovaného v byte zabezpečíme nasledovne: Posledné večerné venčenie vykonáme pred najväčšími oslavami. Psíka si držíme na vôdzke a obojek zapneme tesnejšie, aby nám pri zvuku delobuchu násilne neunikol. Asi najdôležitejšia vec je pokoj a rozvaha majiteľa. Správajte sa normálne, ako keby sa nič zvláštne nedialo. Ak niečo vystrelí, alebo buchne, nerobte žiadne neobvyklé reakcie. Dajte napríklad psíkovi povel sadni, dajte mu

odmenu a pokračujte vo venčení. Pes potrebuje váš pokoj a veľmi ho vníma. Ak nevedomky v kritických chvíľach zoberiete psa na ruky, začnete ho objímať a hladkať, vlastne mu dávate signál, že práve hrozí nebezpečenstvo. Pes chce reagovať na situáciu útekem, agresiou alebo štekotom a vy jeho správanie vlastne odmeňujete hladkaním. Dostanete sa sami do situácie, ktorej ste sa chceli vyhnúť. Ak by vám aj napriek všetkým opatreniam pes unikol, nezúfajte. Každý pes by už mal byť v tomto období začipovaný. Stratený pes väčšinou skončí v útulku alebo na veterinárnej ambulancii, odkiaľ vás budú kontaktovať. Je dobré mať kontakt aj na obojek psa, aby vás mohol kontaktovať priamo nálezca psíka. V čase najväčších osláv buďte so psom doma. Kvôli nadmernému hluku zvonku zatvorte okná a kvôli svetelným efektom z ohňostrojov ich zatemnite žalúziami, závesmi a pod. Doma dajte hlasnejšie televízor, rádio a hlavne vy zachovajte pokoj.

Pomocné látky

Často diskutované rôzne pomocné látky na zvládnutie silvestrovských osláv rozdeľujeme na prírodné a syntetické.

Prírodné látky sú rôzne aromaterapie, difúzory či tabletky z prírodných rastlín. Pokiaľ je pes vyrovnanej povahy a majiteľ zvláda situáciu, napomáhajú k väčšiemu pokoji psíka.

Pokiaľ je pes počas Silvestra nevládnutelný, vtedy treba zvážiť sedatíva a iné špeciálne látky, ktoré slúžia na ochranu vás a psíka počas takejto situácie. Príznaky, že váš pes potrebuje takéto látky, sú nasledovné:

- agresívne správanie voči Vám a členom rodiny, samopoškodzovacie správanie, keď si pes nekontrolovateľne sám hryzie hlavne konce končatín a chvost až do krvi,
- nekontrolovateľné únikové správanie, keď pes skáče do zatvorených dverí, okien a hryzie predmety v jeho okolí,
- nezastaviteľné štekánie, zvracanie, pomôčovanie sa a kadenie (defekácia) na neobvyklé miesta.

V takýchto prípadoch navštívte veterinárnu ambulanciu, kde vám po krátkej konzultácii dajú najvhodnejší prostriedok pre vášho psíka. Konzultácia sa týka správania zvierat, jeho veku a hmotnosti. Nezabudnite spomenúť, či psík práve berie nejaké lieky alebo či je fenka gravidná a pod.

Prajem pokojné a šťastné prežitie sviatkov vám a vašim domácim miláčikom.

MVDr. Radoslav Rigler, www.rigler.sk, foto: švo, IVR



Podakovanie

Veľmi pekne ďakujem poctivému nálezcovi mojej bankomatovej karty a Mestskej polícii Stupava za jej osobné doručenie.

Františka Stachová

S úctou a láskou v srdci si dňa 20.12.2020 pripomíname nedožité 50 rokov nášho drahého syna, manžela, otca a brata Ľubomíra Prokeša, ktorý nás tragicky opustil 7.2.2002.

Nikdy nezabudneme



MARLENGOLD

ŠPERKY TVORENÉ SRDCOM



SVADOBNÉ OBRÚČKY

ZÁKAZKOVÁ VÝROBA



PREDAJ ŠPERKOV

OPRAVY
ŠPERKOV



VÝKUP
ZLATA A STRIEBRA



WWW.MARLENGOLD.SK

STUPAVA, TEL.: 02 6595 7777

NÁM. SLOV. POVTANIA 108/5, AUTOBUSOVÁ STANICA
PARKOVANIE PRIAMO PRED PREDAJŇOU





Kalvária v Borinke

Stavbu Kalvárie v Borinke-Pajštúne inicioval na pozemku svojej rodiny biskup Michal Bubnič, rodák z Pajštúna. V roku 1936 oslovil architekta Františka Floriansa, ktorý vypracoval projekt a stavbu nacenil na vtedajších približne 80-tisíc Kčs.

Architekt F. Florians patrí k najvýznamnejším slovenským architektom (tvoril vo funkcionalistickom štýle). Podľa záznamov z Arcibiskupského archívu v Trnave bola stavba Kalvárie do-

končená a posvätená r. 1940. Postupne však začala púštnúť a upadať. Žiaľ, nezaujem o tento nábožensky i architektonicky cenný priestor trval desaťročia. „Na jar 2019 sme sa pustili do čistenia od náletových drevín

a krovísk, všetko sme robili početnými dobrovoľníckymi brigádami,“ vysvetľuje starosta obce Borinka Miroslav Paulen, ktorému osud pamiatky nie je ľahostajný. „Tohto roku na jar sme za výraznej pomoci pána Bileného a jeho bagrov upratali aj spodnú časť, kde sa nachádzali ruiny rodného domu biskupa Michala Bubniča. Dom sa už nepodarilo zachrániť. V súčasnosti máme vypracovaný projekt, aby sme mohli toto duchovné, ako aj turisticky zaujímavé miesto oživiť a zachovať. Revitalizáciu sme začali v spolupráci Rímskokatolíckou cirkvou v Borinke, nakoľko aj pozemky, na ktorých sa Kalvária nachádza, patria spolovice obce Borinka a spolovice cirkvi.“



Nový výhľad i tabule

Dr. Karol Moravčík, farár Borinskej farnosti: „Žiaľ, pôvodné fotografie z Kalvárie k dispozícii nemáme. V jej spodnej časti sa nachádza socha sv. Michala s oltárom, vrchnú časť tvoria stanice krížovej cesty. Stavby už dlhšie potrebujú opravu. Chvalabohu, nejde o ruiny, jednotlivé časti Kalvárie sa dajú opraviť.“

Farnosť zadala vypracovať projekt úpravy priestorov Kalvárie, v rámci ktorého by sa vybudoval aj nový otvorený výhľad na Kalváriu z cesty na hrad Pajštún. Takisto dala vyhotoviť chýbajúce tabule na staniach krížovej cesty, autorkami ktorých sú Mgr. art. Lucia Lizáková a Mgr. art. Andrea Čepiššáková.

Farnosť Borinka má skromné príjmy len z darov účastníkov bohoslužieb (tentorok pre známe korona opatrenia minimálne). Vopred vďaka všetkým, ktorí podporia jej projekty. Okrem Kalvárie pripravuje aj projekt na opravu veľmi vlhkých múrov kostola. Číslo farského účtu: SK69 0900 0000 0050 2543 6938.

rr, foto: Peter Kubička



Pokoj Vianoc

Tohto roku nás čakajú osobité Vianoce. Viaceré tradície a zvyklosti, ktoré máme s nimi spojené, sa možno po prvýkrát v našom živote nebudú dať uskutočniť. Niektorí z nás možno nebude môcť sláviť Vianoce s človekom, s ktorým ich slávil vždy. Pravdepodobne sú medzi nami ľudia, ktorí už vopred skonštatovali, že nás v tomto roku čakajú smutné sviatky.

Na Vianoce oslavujeme narodenie Božieho Syna. Keď si však sprítomníme jednotlivé okolnosti, za akých sa narodil, vidíme, že nešlo o niečo ľudsky veľkolepé. Boží Syn sa narodil v provizórnych podmienkach kdesi za Betlehemom, lebo v meste, v kto-

rom sa narodil slávny kráľ Dávid, sa nezašiel nikto, kto by uchýlil Máriu a Jozefa, vytrvalo hľadajúcich akékoľvek prístrešie. Ale aj napriek tejto trpkéj skúsenosti im nikto nemohol vziať radosť z nekonečného Daru, ktorý im uštedril Boh.

Napriek aktuálnym okolnostiam nedajme si vziať radosť z vianočných sviatkov. Hoci nám budú chýbať stretnutia s niektorými ľuďmi, hľadajme spôsoby, ako si aj napriek tomu všetkému byť blízko a vzájomne sa podporovať. Budme vnímaví jeden voči druhému. A rovnako hľadajme a budujme si hlbší vzťah k Bohu. Som presvedčený, že pokoj, ktorý nám so sebou aj v minulosti prinášali Vianoce, nám chýbať nebude.

Milan Sova, stupavský farár

Budú krásne!

Milí moji Stupavčania, Máščania a Borinčania, rád sa vám prihovám touto cestou, aby som vám zaželel sviatky pokoja. V týchto neľahkých chvíľach si ešte viac uvedomujeme, aké je to vzácne a potrebné nájsť harmóniu. Pýtate sa – aké to budú sviatky, aké to budú Vianoce? Budú krásne! Vianoce musíme mať v srdci. Tam nám ich nikto a nič nevezme. Chráňme sa hašterenia, egoizmu a nelásky! Rozdávejme okolo seba úsmevy. Aj keď cez rúška... Veď aj oči sa vedú usmievať. Požehnané vianočné sviatky všetkým!

Mons. Mgr. Félix Mikula, farár v Miloslavove

Podakujeme Bohu

Milí priateľky, milí priatelia v Stupave, Máste, Borinke (a inde), dožili sme sa zvláštnej doby. Čoraz viac fungujeme virtuálne, na dialku, dištancne, bezkontaktne... Ale nezvykajme si na to! Kríza končiaceho roka nám pripomenula, ako veľmi potrebujeme blízkosť, kontakty, priateľov, domov... Nech sa nám napriek všetkým prekážkam stanú tohoročné Vianoce sviatkami zažitej blízkosti medzi nami a poďakovaním Bohu za jeho blízkosť v Ježišovi. Všetkým obyvateľom Stupavy, Mástu a Borinky prajem pokojné a radostné sviatky Kristovho narodenia a veľa dôvery a odvahy pri pohľade do budúcnosti.

Dr. Karol Moravčík, farár v Borinke



Kým príde zima...

„Aká zima v decembri, také teplo v júni.“

„Zelené Vianoce – biela Veľká noc.“

Ľudové pranostiky vnikli na základe pozorovania prírodných javov a časom sme si ich zovšeobecni. Začiatkom decembra nás prekvapil sniežik, ale ukázal sa len na pár hodín. Mnohých isto popohnal dokončiť do záhrady posledné prípravy pred zimou...

Ovocná záhrada

- odstraňovanie starých a chorobami napadnutých stromov,
- kopanie jám na jarnú výsadbu stromčekov,
- presvetľovanie ovocných stromov,
- väčšie rany po reze zatrieť fermezovou farbou alebo latexom,
- rez vrúblov kôstkovín, najmä čerešní a višní, uložiť do chladnej miestnosti do vlhkého piesku,
- za počasia bez mrazu možno robiť zimný postrek ovocných drevín,
- vo vinohrade dokončiť rýľovanie a hnojenie,
- stavanie a opravovanie drôtenky vo vinici,
- vykopávanie prestarnutých krov, ktoré na jar možno nahradiť novými,

- ponatierať kmienky stromov vápnovým mliekom,
- kontrolovanie a preberanie uskladneného ovocia,
- v neoplotených záhradách, ovocných škôlkach chrániť kmienky mladých drevín pred obhrýzaním zverou.

Okrasná záhrada

- presvetľovanie okrasných drevín,
- oprava cestičiek, múrikov, terás, pergol,
- začiatkom mesiaca možno narezať konáriky čerešní, višní, zlatovky, vložiť ich do vlašskej vody a ponechať v miestnosti s izbovou teplotou, aby do Vianoc vykvitli,
- ak nemrzne, možno pokračovať v príprave jám na jarnú výsadbu okrasných drevín,



- kry ruží prihrnúť pôdou, aby boli chránené pred namrznutím; stromčekom chrániť korunku papierovým obalom, prípadne ich opatrne ohnúť a korunku prihrnúť pôdou,
- v prípade sucha zavlažiť všetky vždyzelené rastliny,
- striasať sneh zo vždyzelených ihličnanov,

aby sa neohli, prípadne nezlomili pod jeho váhou,

- sneh z chodníkov prehodiť na záhony, aby získali vlahu do zásoby,
- izbovým rastlinám zabezpečiť dostatok svetla, primeranú teplotu a vlhkosť vzduchu,
- udržiavať záhradu v čistote a poriadku,
- napláňovať si výsadbu okrasných záhonov na ďalšiu sezónu,
- štúdium odbornej literatúry na získanie inšpirácie,
- pripraviť si zoznam nových rastlín, ktoré chceme pestovať na budúci rok v okrasnej záhrade.

Zeleninová záhrada

- dokončiť vyvážanie parenísk,
- prehadzovanie kompostu,
- kontrola a preberanie uskladnenej zeleniny,
- oprava náradia, pareniskových a skleníkových okien,
- natieranie pareniskových rámov,
- zhotovovanie tieňoviek a zakrývanie parenísk,
- príprava zoznamu semien zeleniny, ktorú chceme pestovať v budúcom roku,
- štúdium odbornej literatúry.

Ing. Hana Szabóová

Foto: švo

Želanie od stupavských turistov

Pomaly prichádzajú do našich domovov krásne sviatky Vianoc. Sviatky plné radosti, lásky, pokoja a porozumenia. Po nich sa znenazdajky prehupneme do ďalšieho roka, do nového roka 2021.

Stalo sa peknou tradíciou zaželať si počas týchto dní niečo pekné, povzbudivé. Klub slovenských turistov Tatran Stupava s radosťou využíva príležitosť, aby sa k tejto tradícii pripojil a odovzdal všetkým toto želanie, tento vinš.

Nemusia byť drabé dary,
nech sa iba všetkým darí.

Aby spokojní ste boli,
nech vás nič už nezabolí.
Nech má každý dobrú prácu,
za ňu ešte lepšiu plácu.
Nech nikto z vás nemá hlad,
a v svojich domovoch chlad.
Veselte sa, radujte,
za šťastím len putujte.
S úsmevom na tvári v každej chvíli,



buďte navzájom k sebe dobrí, milí.

Od východu slnka k západu,

vždy majte dobrú náladu.

Nech obide vás každá smola, každá mláka



a turistika do prírody nech vás stále láka.

Vetrík v dialke ticho šepoce,

majte krásne požehnané Vianoce.

Od Vianoc stačí potom spraviť iba krok
a je tu opäť ďalší nový rok.

K tomu sa nedá povedať inšie nič,
iba tento tradičný vinš na Zábore:

Vinšujem vám vinšujem tento nový rok,

co si od Pána Boha požadáte,

zdraví, šťastí, sväté božské požehnaní

a po smrci kráľovstvo nebeské.

Hore žitkem, dole vínkem

a dvír plný dobytkem.

Aby vás do takto roka ani huava nezabolena.

Eva Besedičová

Foto: on

OPTICKÉ CENTRUM EVERGREEN

Potrebuje očné vyšetrenie?

Špecialisti na multifokálne okuliare
zn. **Rodenstock** - záruka kvality teraz

- 30%

Pri kúpe okuliarov vyšetrenie zadarmo

Zľava: **30 €**, alebo **50 €** - info v optike

Adresa: Hlavná ulica 15, Stupava, Objednávanie: 0948 018 804

Kontakt: Info@optickecentrum.sk, www.optickecentrum.sk



Ako si viedli družstvá Tatrana? (2.)

V predchádzajúcom čísle Stupavských novín sme vám priniesli prehľad účinkovania ženských družstiev Tatrana Stupava v hádzanárskych súťažiach, ktoré sa síce v septembri rozbehli, avšak vzhľadom na prijaté opatrenia v súvislosti s pandémiou sa v polovici októbra opäť pozastavili. Tentoraz by sme vám radi priblížili výsledky mužov, ako i starších a mladších dorastencov nášho klubu. O zhodnotenie začiatku sezóny sme požiadali trénerov jednotlivých družstiev HC Tatran Stupava.

Muži a starší dorastenci – tréner Dáriuš Rusnák

Spoločnú letnú prípravu družstiev mužov a starších dorastencov sme začali fy-

Súťažný ročník začal 5.9.2020 a družstvo mužov i staršieho dorastu odohrali zhodne po 4 ligové zápasy. Viac sa darilo mužom, ktorí všetky svoje zápasy absol-

čovali s ročníkom narodenia 2004 posunuli o kategóriu vyššie, aby sme aj tam zvýšili konkurenciu medzi hráčmi. Našu kategóriu mladšieho dorastu sme vyskladali

rény a bežecké trasy v lesoch. Veľa sme sa venovali sile a správnej technike silového tréningu. Druhy týždeň sme absolvovali sústredenie v Kuřimí, kde sme mali k dispozícii peknú hádzanársku halu, wellness, plavecký bazén a posilňovňu. Absolvovali sme 14 hádzanárskych tréningov a bol aj čas na stmelenie kolektívu. V Stupave bola hala pri základnej škole zatvorená, takže sme využívali halu v parku a v Malackách.

Namiesto ôsmich jeden

Pred začiatkom sezóny sme mali naplánovaných 8 prípravných zápasov, no odohrali sme iba jeden – v Nových Zámkoch.

Keďže prípravné zápasy boli zrušené, museli sme novú situáciu akceptovať. Do ligy sme vstúpili dobre pripravení, ale chýbala nám previerka v podobe odohraných zápasov, kde by sme si vyskúšali náš herný systém a zlepšili veci, ktoré sme celé leto nacvičovali. Cieľom nášho mladého, novo poskladaného družstva, ktorého polovicu tvoria prvoročníci, bolo postupne zdokonaľovať náš herný systém v obrane i útoku. Každý hráč dostal konkrétnu úlohu, cieľ sme však mali spoločný – zlepšiť hlavne našu obrannú činnosť a v útoku strelieť viac

ako 30 gólov.

Odohraté zápasy v dorasteneckej lige:

- 1. kolo:** HC Tatran Stupava – Košice 25:29
- 2. kolo:** Slavoj Trebišov – HC Tatran Stupava 42:28
- 3. kolo:** HC Tatran Stupava – Slovan Modra 25:27
- 4. kolo:** Nové Zámky – HC Tatran Stupava 41:36

Po dvoch mesiacoch tvrdej práce bolo vidieť zlepšenie a radosť z hry. Chalani začali rozumieť tomu, čo od nich stále chceme a pomaly sme začínali byť s ich hrou spokojní. Nakoniec sme však museli naše úsilie prerušiť kvôli opatreniam v súvislosti s ochorením Covid-19. Hráči dostali individuálne plány a pripravujú sa v domácich podmienkach. Veríme, že sa čoskoro vrátíme k tréningovému procesu.

rr, foto: Lesanka Jánošíková



zickými testami. Prvý týždeň sme sa venovali tréningu v domácich podmienkach, kde sme využívali stupavský park a posilňovňu. V druhom týždni absolvovali muži kondičný blok pod vedením trénera Branislava Lorenca. Družstvo staršieho dorastu spoločne s mladším dorastom absolvovali sústredenie v českom partnerskom meste Kuřim, kde sme mali vytvorené vynikajúce podmienky, o akých sa nám doma môže len snívať. Keďže obidve dorastenecké družstvá sú novovytvorené, bol to dôležitý týždeň aj v rámci spoločného spoznávania kolektívov. Sústredenie jednoznačne splnilo svoj účel. Bohužiaľ, v ďalšej fáze prípravy sme už museli značne improvizovať, keďže kvôli situácii s ochorením Covid-19 bolo zrušených nielen viacero prípravných zápasov zo zahraničnými súpermi, ale i niektoré turnaje. Našťastie, muži stihli odohrať domáci turnaj za účasti družstiev Malaciek, Gänse Dorfu (Rakúsko) a Kuřimí (Česko).

vovali na ihriskách súperov a zvládli ich. Vďaka tomu im priebežne patrí v tabuľke prvej ligy mužov 1. miesto. Pevne dúfame, že sa táto neľahká situácia skončí a budeme môcť pokračovať v našej rozbehnutej práci. Momentálne sú všetky tréningové procesy pozastavené, takže fungujeme len na individuálnej báze. Za kolektívy mužov a staršieho dorastu prajeme všetkým veľa síl a pevné zdravie.

Mladší dorast – tréner Rudolf Draškovič

Letnú prípravu sme začali v auguste vstupnými pohybovými testami na zelenom dvore. Potrebovali sme zistiť, ako sú na tom chlapci po letnej prestávke. Testy nám ukázali, ako na sebe zapracovali dva týždne pred začiatkom letnej prípravy. Keďže družstvo mladšieho dorastu sme skladali v podstate z troch družstiev, bolo to zo začiatku trochu náročné. V klube sme sa rozhodli posilniť družstvo staršieho dorastu, preto sme všetkých hrá-

čov s ročníkom narodenia 2005 a 2006. Družstvo sme doplnili štyrmi hráčmi z Malaciek, takže ho tvorí celkovo 25 hráčov, čo je na sezónu slušný počet. Niektorí z nich hrajú aj za starších žiakov.

Dvojfázová príprava

Pred sezónou sme si dali za cieľ „pobláznit“ hráčov hádzanou a vytvoriť im prostredie, v ktorom sa budú môcť zlepšovať. Na spoluprácu sme preto oslovili Jakuba Nováka, ktorý sa postaral o silovú zložku, ako i hádzanárskych trénerov Petru Varjassiovú a Dragoslava Punoševača. Vedúcim družstva sa stal Róbert Geisse. O atletické tréningy sa staral renomovaný atletický tréner Peter Filip. Niekedy pomáhali aj Dáriuš Rusnák a Ľuboš Hepner.

Celý august sme od pondelka do piatka pracovali dvojfázovo. Za jeden týždeň tak absolvovali hráči 10 tréningov. Kondičné tréningy prebiehali v stupavskom parku a vo vojenských lesoch pri Plaveckom Štvrtku, kde sme využili pieskové te-



Koliesko sponzorom ambasádora

Mikuláš začal chodiť po Stupave už prvého decembra. Teda nie naozaj, ale v určitom zmysle áno. Obchod s cyklistickými potrebami a servis Koliesko sa dohodol totiž so stupavským triatlonistom a ambasádorom športovcov s intelektuálnym znevýhodnením Petrom Išpoldom (písali sme o ňom v októbrovom čísle Stupavských novín) na sponzorskej spolupráci. Hneď na prvom stretnutí si prevzal cyklodres, karbónové aerodynamické pretekárske koleso značky Easton a k tomu tiež servisné služby ako podporu.

rr, foto: švo



3D lukostrelba

Ak hľadáte relaxačný šport, lukostrelba je dobrý výber pre chlapcov i dievčatá všetkých vekových kategórií. Cieľom je strieľať čo najpresnejšie z rôznych vzdialeností do terča a zásahmi získať čo najviac bodov. „Triaťanie do čierneho“ trénuje v našom meste zohraná skupina mladých ľudí v Lukostreleckom klube Stupava.



3D lukostrelba je lukostrelecká disciplína, ktorá predstavuje imitáciu lovu zvierat. Strieľa sa v prírodnom prostredí na makety zvierat v životnej veľkosti, ktoré sú umiestnené v rôznych vzdialenostiach od streleckých pozícií označených značkami. Súťaž sa na trati pozostávajúcej zo streleckých stanovíšť a terčov v celkovom počte medzi 24 a 32. Skupiny strelcov sa presúvajú od terča k terču, na každý vystrelia určený počet šípov (jeden alebo dva) a zapíšu do bodovacích tabuliek príslušný počet bodov. Celá súťaž trvá približne 3 – 4 hodiny, počas ktorých sa strelci pohybuju v prírode. Súťaže v 3D lukostrelbe usporadúvané členskými klubmi Slovenskej lukostreleckej asociácie 3D sa konajú v letnom období prakticky každý víkend, v zimnom období často súťaží v halách.

Spoločenský šport

Kým klasická terčová lukostrelba je typicky individuálnym športom, 3D lukostrelba je športom spoločenským. V skupinách sa stretávajú strelci z rôznych klubov, s rôznymi lukmi a rôzneho veku. Chvíle sústredenia sa pri streľbe striedajú s časom uvoľnenia a konverzácie počas presunu k nasledujúcemu terču.

Medziludská komunikácia

Vzhľadom na to, že každá trať je iná, a to aj pri rôznych súťažiach v rovnakej lokalite, zážitky zo súťaží sú rozmanité. Vďaka tomu sú súťaže atraktívne a každá vzbudzuje nové očakávania strelcov. Pestrosť zážitkov podnecuje takisto konverzáciu a vzájomnú komunikáciu v rámci komunity lukostrelcov.

Zľava: Ľubo Bielik, Michal Král, Pavol Nagy, Daniela Dobříková a dvaja hostia z iného klubu.



Šport pre každý vek

3D lukostrelba je športom vhodným pre všetky vekové kategórie. V členských kluboch SLA 3D sa jej venujú najmladší strelci už v predškolskom veku, neraz spolu s rodičmi. Na druhej strane sa 3D lukostrelbe venuje čoraz viac športovcov vyšších vekových kategórií. Lukostrelci starší ako 60 rokov nie sú nijakou výnimkou a pribúda aj strelcov vo veku nad 70 rokov.

Rodinný šport

3D lukostrelba je aj vhodným rodinným športom. Členom rodiny poskytuje spoločnú aktivitu a taktiež spoločné témy, ktoré sú najmä medzi rodičmi a deťmi v dorasteneckom veku veľmi dôležité. 3D lukostrelba takto prispieva k vnútornej súdržnosti rodín. Často sa stáva, že rodičia vodia deti na tréningy, potom si sami vyskúšajú streľbu a napokon strieľa celá

rodina. V rámci SLA 3D pôsobia desiatky takýchto rodín.

Výchova k zodpovednosti

Vzhľadom na to, že luk je športovým náradím, súčasne však aj zbraňou, na strelcov sú kladené vysoké nároky ohľadom zodpovedného narábania s lukom a celkového správania sa pri výkone lukostreleckého športu. Výchova k zodpovednosti je nedielnou súčasťou výcviku najmä mladých športovcov. Získavajú praktické skúsenosti s uplatňovaním disciplíny, učia sa rešpektovať a vydávať povely, rozpoznávať situácie, v ktorých sa prejavujú výhody veliteľského štýlu riadenia.

Medzinárodné súťaženie

V 3D lukostrelbe sa súťaží v mnohých krajinách sveta na všetkých obývaných kontinentoch. Podľa typu súťaže sa strieľa

na terče vo vzdialenosti od 5 do 54 metrov. Členovia Lukostreleckého klubu Stupava majú možnosť porovnať svoju výkonnosť na súťažiach v okolitých krajinách (Česko, Rakúsko, Maďarsko, Poľsko), ako aj na majstrovstvách Európy či majstrovstvách sveta. V Slovenskom pohári si členovia klubu priviezli v tomto roku z každého kola niekoľko medailí a v celoročnom hodnotení získali v rôznych kategóriách cenné trofeje – Zlatý pohár Eliška Filipová, Alžbeta Vargová a Viktor Stoviček, Strieborný pohár Michal Mazag a Bronzový pohár Lucia Matyášková a Ivan Filip.

Gratulujeme!

rr

Foto: z archívu Lukostreleckého klubu Stupava, zo súťaže v Abelande, ktorú klub organizoval v roku 2019.

Spomienky na leto: FAMILY DAY 2020

Takmer polročné školské prázdniny mladých futbalistov, ktoré preverili trpezlivosť rodičov a utužili rodinné vzťahy, zavŕšilo podujatie Family day. Prvá septembrová sobota bola ako predurčená na oslavu Dňa rodiny. V tento krásny slnečný deň sa futbalové ihrisko v Borinke zmenilo na

miesto plné zábavy, a to vďaka pestrému programu, dobrej hudbe, veselým deťom a ich rodičom zo Stupavy, Borinky a blízkeho okolia.

Účastníci si aj napriek sprísneným hygienickým opatreniam mohli užiť kvalitné, zábavné a inšpirujúce vystúpenia účinkujúcich hostí: speváčky Lenky Šim-

kovej, tanečníčky Mišky Dzubarovej, zabávača a žongléra Slíža, ako i skupiny historického šermu Ursus. Počas akcie sa mohli deti previesť na koníkoch, poskakať si na maxi nafukovacom hrade, zasúťažovať si na prekážkových dráhach, zahrať si futbal, otestovať si silu strely, ako aj využiť obľúbené maľovanie na tvár.

Podujatie bolo organizované Občianskymi združeniami FKM Stupava, FK Borinka a Pajštunáčik v spolupráci s obcou Borinka. Vďaka množstvu dobrovoľníkov a tímu pána starostu Miroslava Paulena, ktorí sa spolupodieľali na hladkom priebehu akcie, ako aj partnerom Gatorade, Demisport a Nadácie ZSE, malo podujatie Family day už druhý rok v Borinke veľký úspech a pozitívne ohlasy.

Mirka Pokorná, foto: Ondrej Strižko





Ryba nielen na vianočnom stole

O tom, že by sme do svojho jedálneho mali pravidelne zaraďovať ryby, vieme určite všetci. Žiaľ, realita stravovania väčšiny z nás je často úplne iná. Prečo by sme sa rybám rozhodne nemali vyhýbať a aké výhody prináša ich pravidelná konzumácia?

Ryby patria k najzdravším druhom jedla. Ich mäso má totiž viac živín ako ktorékoľvek iné. Tukey a oleje sú nielen zdrojom energie, ale aj esenciálnych nenasýtených mastných kyselín, ktoré si náš organizmus nedokáže vytvoriť. Zdravá strava by mala byť naším celoživotným sprievodcom. Ryby by preto v našom jedálničku nemali chýbať. A nielen počas Vianoc!

„O tom, akú rybu budem pripravovať, sa rozhodnem vždy podľa ich aktuálneho výlovu,“ prezradil Miloš Lachkovič, ktorý pre Stupavské noviny pripravoval hneď dva recepty (ten prvý sme vám priniesli v aprílovom vydaní). „Ryby obsahujú vitamíny A, D, E, K a ďalšie antioxidanty pôsobiace látky. Veľmi rád mám tresku. Je to taký poklad chladných vôd Nórskeho mora a Atlantického oceánu. Jej mäso je veľmi chutné a jemné. Táto ryba je obľúbená nielen vďaka svojej chuti, ale aj vďaka jej perfektnému a zdravému zloženiu. Ne-

mali by sme ju konzumovať len raz do roka, ale aspoň raz do týždňa na obed alebo večer. Krásne sa bude vynímať aj na vianočnej tabuli,“ dodal Miloš Lachkovič a položil na ľad filety morskej tresky dovezenej priamo z Nórska.

Treska so zemiakovými ružami

„Ryba je ľahké jedlo, preto som sa rozhodol doplniť ho netradičnou prílohou – ružami zo zemiakového pyré.“ Kuchár zručne prezrel filetu a špeciálnou pinzetou vybral ostatok kostí. „Fileta by mala byť bez kostí, aby nám ich vyberanie na tanieri nenarúšilo pôžitok z jedla.“ Rýchlo podrivil trojfarebné korenie a spolu s posekanou rascou a himalájskou soľou posypal pripravené plátky. Na záver ich potrel olejom. „Najradšej používam slnečnicový. Je náš a pasuje do našej kuchyne. Olejom potreté filety na rozpálenej panvici neprskajú.“

Keď ich kladol na rozpálený olej okorenenu

stranou nadol, bol už na panvici prehriaty cesnak nakrájaný na plátky a vetvička rozmarínu. Rybu opeká vždy podľa výšky filety a z oboch strán. (Voňalo to úžasne!) Na vedľajšej rajičke roztopil maslo, ktoré použil na preliatie na pare uvarenej brokolice. Tresku na panvici na záver 2 minútiky nechal prikrytý dôjsť. Spolu bol čas pečenia asi 8 minút.

Zemiakové ruže - príloha

Jemne osolené zemiakové pyré vytlačil Miloš Lachkovič pomocou tvarovacieho vrecúška na papier na pečenie a posypal nasekanými lieskovými orieškami. V trúbe ich stačilo zapieť pri teplote 150 stupňov len pár minút. Hneď ako chytili zlatú farbu, mohli sa zemiakové ruže spolu s treskou a brokolicou, ozdobené čili trávou, servírovať. Chuť bola silná a dokonalá.

Dobrá chuť!

Recept: Miloš Lachkovič

Foto: Eva Švoňavová

Ingrediencie

pečená ryba
treska alebo iná morská ryba
s bielym mäsom
trojfarebné korenie – guľôčky
rasca
himalájska soľ
slnečnicový olej
cesnak
vetvička rozmarínu
čili tráva

Zeleninová príloha

brokolica, maslo

Zemiakové ruže

zemiaky
soľ
maslo
smotana
sekané lieskovce na ozdobenie

VYDAVATEL: Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava **IČO:** 00305081 **DISTRIBÚCIA:** zadarmo do domácností **DÁTUM VYDANIA:** 18. decembra 2020, poradové číslo 12/2020-01/2021, druhý ročník **KONTAKT:** e-mail: noviny@stupava.sk **REDAKČNÁ RADA:** PhDr. Stanislav Rumann, PhDr. Eva Švoňavová, Mgr. Eva Sládková **REDAKCIA:** PhDr. Eva Švoňavová (šéfredaktorka), eva.svonavova@stupavskenoviny.sk, PhDr. Stanislav Rumann, stanislav.rumann@stupavskenoviny.sk **FOTOGRAF:** Peter Kubička **JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:** redakcia **GRAFICKÉ SPRACOVANIE:** Ing. Matej Kotula **TLAČ:** Petit Press, a.s. **NÁKLAD:** 6 500 ks

Redakčná rada si vyhradzuje právo príspevky krátiť, redakčne upraviť alebo aj nezverejniť. Názor vydavateľa a redakčnej rady sa nemusí zhodovať s názormi prispievateľov, za obsah nesie zodpovednosť autor príspevku. Vydavateľ nezodpovedá za pravdivosť a obsah informácií obsiahnutých v platenej inzercii a v neredakčných príspevkoch.

REGISTRÁCIA: MK SR, EV 5773/19 ISSN 1339-9136

STUPAVA WINTER TROPHY

MTB & RUN

20. FEBRUÁR 2021



registrácia online:

kategória FATBIKE



www.stupavskymaraton.sk

sobota 20.2. 11.00hod. štart MTB 25km

sobota 20.2. 11.15hod. štart RUN 10km

sobota 20.2. 11.30hod. štart RUN 25km



moderuje RICHARD VRABEC

